

NR 18 • 20. OKTOOBER 2010

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA HÄÄLEKANDJA, ASUTATUD 1925. AASTAL

Kaubandus-Tööstuskoja „Talendid Koju!” projekt kutsub noori eestlasi kodumaale tööle

▲ Projekti „Talendid koju” tutvustaval üritusel Tallinna lennujaamas oli kohal kogu RAM₄ meeskond: Kair Käsper (vasakult), Martin Kõiva, Artur Elme ja Martin Murruste.

6. oktoobril avati www.talendidkoju.ee veebikeskkond, mis võimaldab tööandjatel tasuta töökuulutusi üles laadida ning välismaal resideerivatel eestlastel nendele töökohtadele kandideerida. Ühtlasi kutsuti mõlemaid osapooli ka veebikeskkonnaga liituma.

„Viisime läbi küsitluse nii kodumaiste tööandjate kui ka välismaal viibivate noorte eestlaste seas ning tulemuseks saime, et hea pakkumise korral on kodumaale valmis tagasi pöörduma suisa 88% küsitluteetest ning samas on tööandjatel elav huvi ja vajadus välismaakogemusega noorte vastu,” rääkis Siim Raie.

Projekti koostööpartner RAM₄ esindajad rääkisid portaali funktsionaalsust tutvustades, et portaali on loodud ka foorum, blogi ja Facebooki leht, kuhu postitatakse uudiseid nii projekti kui ka muu asjakohase info kohta. Portaali eesmärk on olla võimalikult lihtne ja efektiivne. Edaspidi on kavas portaali arendada vastavalt „talentide” ja tööandjate tagasisidele.

„Talendid Koju” on käesoleval aastal käivitatud Eesti Kaubandus-Tööstuskoja projekt, mida rahastatakse Euroopa Liidu Sotsiaalfondist Riigikantselei Tarkade otsuste fondist.

Lisainfo:

E-post: info@talendidkoju.ee
www.talendidkoju.ee

TÄNA LEHES:

- ▶ Väikemetsaomanikke puudutavatest muudatustest tulumaksuseaduses
- ▶ Tubakadirektiivi muutmise arutelust
- ▶ Majanduskliima indeks tõusis taas
- ▶ Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee tööst
- ▶ Suurest ja võimaluste- rohkest Türgi turust
- ▶ Kaubanduskoda tunnustab ühiskondlikku vastutust

Iga liige loeb! | www.koda.ee

Kaubanduskojas allkirjastati ettevõtlusõppe edendamise kava „Olen ettevõtlik!”

Ettevõtlusnädala neljapäeval, 7. oktoobril kell 13.00 allkirjastasid haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas, majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts, Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse direktor Robert Lippin, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse juhatuse esimees Ülari Alamets ja Kaubanduskoja juhatuse esimees Toomas Luman Eesti Kaubandus-Tööstuskojas ettevõtlusõppe edendamise kava „Olen ettevõtlik!”.

Kaubanduskoja juhatuse esimees Toomas Luman on seisukohal, et Eesti vajab inimesi, kes julgevad mõelda suurelt ja ambitsioonikalt

ning näha oma ideede ellu viimise paigana tervet maailma. „Üldine õhkkond ja suhtumine peavad toetama keskmisest kõrgema saavutusvajadusega inimeste eneseteostust. Samasugust toetust on vaja ebaõnnestumise puhul, eksimine pole häbiasi. Ka tänastel ettevõtjatel napib oskust toime tulla ebaõnnestumisega ja määramatusega, kui me aga suudame vigadest õppida ja siiski leida jõudu edasiminek, jõuame lõpuks ka õigete valikuteni ja tulusate saavutusteni”, lisas Luman.

Ettevõtlusõppe eesmärk on suurendada ühiskonnas inimeste hulka,

kes suudavad ja tahavad muuta ideed tegelikkuseks nii enda, kogukonna kui ka ettevõtte tasandil. Ettevõtlik inimene saab iseendaga hakkama ja suudab muuta ühiskonda – olgu siis ettevõtjana, koolijuhina, riigi- või haridusametnikuna, vabatahtlikuna vms. Ettevõtlusõppe Mõttekoja ekspertide poolt koostatud kavas „Olen ettevõtlik!” esitatakse ettevõtlusõppe olemus, sõnastatakse ettevõtliku inimese ideaal ja kompetentsused vanuseastmeti, analüüsitakse kehtivate haridusstandardite toetust ettevõtlikkuse kujundamisele ning määratletakse tegevussuunad ja -tasandid järgnevateks sammudeks.

Kava koostas Ettevõtlusõppe Mõttekoda, kuhu on koondunud ettevõtlikkuse kujundamisega ja ettevõtlusõppe arendamisega seotud institutsioonid ja nende eksperdid. Kava väljatöötamist toetas Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja see on üks osa 2007. aasta oktoobris majandus- ja kommunikatsiooniministri ja haridus- ja teadusministri vahel sõlmitud samateemalise ühisdeklaratsiooni rakendamisest.

Kava „Olen ettevõtlik!” tegevuste elluviimise käigus oodatakse liituma erinevaid ühiskonna osapooli ja huvigruppe, kes on valmis panustama ettevõtlusõppe arendamisse Eestis. **T**

SIIM RAIE
Peadirektor

Väikeriigi heaolu võti on eksport

Eesti käesoleva aasta kaupade ekspordiks ennustatakse umbes 120 miljardit krooni. Lisades sellele 50 miljardit krooni, mis tuleb teenuste ekspordist, saame märkimisväärse osa majanduse kogutoodangust.

Nende numbritega oleme jõudnud pea kriisieelsele — 2006. aasta tasemele.

Maailma edukamad ja kõrgeima elustandardiga riigid on kõik suured ekspordöörid [Luksemburg (teenused), Singapur, Hong Kong]. Taani, mis on pindalalt Eesti suurune ja mille elanikkond on neli korda suurem, ekspordib meist aga 10 korda rohkem. Selle võrdluse kohaselt oleks meil veel vähemalt kaks ja pool korda kasvada, kui tahame sama head elu, kui Taanis.

Kaubanduskoja ja Konjunktuuriinstituudi koostöös on sündinud põhjalik uuring takistustest, mis mõjutavad Eesti ekspordööride. Selle põhjaliku aruande ja ka sektorite kaupa analüüsi leiata Kojas veebilehelt, kuid mõned üldised järeldused tahaks tuua kõikide liikmeteni, vaatamata selle kas te ekspordite või mitte.

Esiteks, ekspordööridel on mitmeid probleeme – uuring näitas, et olenevalt tegevusalast, ettevõtte suuruselt, ekspordikogemusest ja omandisuhetest on takistused väga mitmekesised. Statistika analüüs näitab, et enamiku ekspordimahust peaaegu kõikides sektorites annavad ettevõtted üle 20 töötajaga. Kui Eesti keskmine ettevõtte on 9 töötajaga, siis on ilmselge, et ekspordipotentsiaali ja võimekuse tekkimiseks peab koostööd tegema vähemalt kolm keskmist ettevõtet. Koostöö

puudumine ettevõtete ja ka ettevõtlusorganisatsioonide vahel tuli aga välja ühe suurima probleemina.

Samuti tõusis esile ettevõtjate endi poolt nimetatuna välisurgudel konkurentsiga hakkama saamine. Ehk siis on üsna kerge järeldada, et Eesti koduturg on liiga väike ja nõrga konkurentsiga, et meie ettevõtteid ette valmistada rahvusvaheliseks võistluseks. Meie ainus võimalus karastuda ja ka n-ö rasva koguda on välisurgudel. Koduturu toetavad seinad jäävad pikaajalise konkurentsivõime saavutamiseks nõrgaks.

Sektorist ja ettevõtte suuruselt sõltumata joonistus uuringust välja probleem kvalifitseeritud tööjõu puudujäägist, mis käesoleva töötuse situatsiooni juures on üsna üllatav, kuid ettevõtjate nõudlus liinitöölise (masinaoperaatorite jt) ning insener-tehnilise personali järele on suur. Küsitlusele järgnenud ettevõtete intervjuude käigus oli pea igal ettevõttel täitmata töökohti. Näited, mida toodi inimeste tööle tulemise ja tulemata jätmise kohta on kohati lausa absurdid. Töötukassa kommentaar antud küsimusele oli, et ettevõtjad peaks nendega rohkem koostööd tegema, tulema konsultatsioonile, leppima kokku inimeste ja nende koostöö-

vajaduses ning vajadusel kasutama palgakompensatsiooni toetusi.

Inimeste puudusest ei saa mööda vaadata ka juhtimise vaatepunktist. Vaid 31% ekspordivatest ettevõtetest on tööl vähemalt üks täiskohaga ekspordi eest vastutav inimene. Ülejäänutes, eriti väiksemates, on kogu koormus tegevjuhi õlul. See on kindlasti vajalik ja võimalik kas ekspordi alustades või uuele turule minnes, kuid pikaajaliselt tuleks müügi ja turunduse ülesanded delegeerida spetsialistidele. Selleks tuleb need spetsialistid välja koolitada ja varustada ka kontaktidega. Kontaktide puudumine ja vähene võrgustumine olid puudusteks ka ettevõtjate endi sõnul.

Oma tugevusi ja konkurentsieeliseid nimetades rõhuvad küsitlusele vastajad paindlikkusele ja kiirele reageerimisele, kõrgele kvaliteedile, oskusteabe olemasolule ja olemasoleva tööjõu professionaalsusele. Kuid rahvusvahelist pilti vaadates on selge, et need eelised pole unikaalsed, vaid pigem ikka üldse eeldused edukaks tegutsemiseks. Faktoreid nagu tootearendus, tarbijaeelistuste hea tundmine, turundusoskus ja intellektuaalne omand toodi välja harva, kuid just need on raskesti kopeeritavad oskused, mida eksporditajad teadlikult arendama peaks. **T**

Uuring näitas, et olenevalt tegevusalast, ettevõtte suuruselt, ekspordikogemusest ja omandisuhetest on takistused väga mitmekesised. Statistika analüüs näitab, et enamiku ekspordimahust peaaegu kõikides sektorites annavad ettevõtted üle 20 töötajaga. Kui Eesti keskmine ettevõtte on 9 töötajaga, siis on ilmselge, et ekspordipotentsiaali ja võimekuse tekkimiseks peab koostööd tegema vähemalt kolm keskmist ettevõtet.

Sisukord

Juhtkiri

Väikeriigi heaolu võti on eksport 3

Seadusandlus

Arutelud tubakadirektiivi üle annavad
aimu, kui kaugele ollakse valmis toodete
müügi piiramisel minema 5

Väikemetsaomanikke puudutava
tulumaksuseaduse muutmise eelnõu 6

Konjunktuur

Majanduskliima indeks taas tõusis
ning ületas rahuldava taseme piiri 7

Euroopa uudised

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee.
Mis? Kes? Milleks? 10

Välisministeerium

Suur ja võimalusterohke Türgi 15

Tagasivaade

Šotimaal uusi ideid ja häid kogemusi otsimas 12

Internetiturunduse seminar Med Digital 13

Ärihommikusöök Jüri Mõisaga 14

Kaubanduskoda tunnustab ühiskondlikku vastutust 16

Eesti äridelegatsioon Valgevenet külastamas 17

Tere EURO ehk mitmekülgset euro kasutuselevõttust:
korraldasime 11 koolitust üle Eesti 18

Teated

Riigihanketeated 24

Koostööpakkumised 24

Uued liikmed 25

Liikmelt liikmele 26

Kalender

- 20. oktoober** **Krediidijuhtimise seminar finants- ja krediidijuhtidele, raamatu-pidajatele ja teistele antud teemaga kokku puutuvatele isikutele**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Marju Naar • Tel: 604 0092 • E-post: marju.naar@koda.ee
- 21. oktoober** **Seminar „Töölepinguseaduse rakendamise praktika”**
Clarion Hotell Euroopa Konverentsikeskuses (Paadi 5, Tallinn)
Toomas Hansson • Tel: 744 2196 • E-post: toomas.hansson@koda.ee
- 25. oktoober** **Välismessikoolitus Pärnus**
TÜ Pärnu Kolledžis (Ringi 35, Pärnu)
Lidia Friedenthal • Tel: 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee
- 26. oktoober** **Turu-uuringute koostamise koolitus Pärnus**
TÜ Pärnu Kolledžis (Ringi 35, Pärnu)
Haili Kapsi • Tel: 604 0078 • E-post: haili@koda.ee
- 27. oktoober** **Ekspordi Akadeemia seminar „Edukas ja efektiivne mainekujundus” tipp- ja keskastmejuhtidele**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Eva Maran • Tel: 604 0083 • E-post: eva@koda.ee
- 28. oktoober** **Äriseminar ja kontaktkohtumised Peterburis**
Priit Raamat • Tel: 604 0081 • E-post: priit@koda.ee
- 4. november** **Infopäev „Tolli infosüsteemide kasutamine praktikas”**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Marju Männik • Tel: 604 0079 • E-post: marju.mannik@koda.ee
- 8. november** **Ekspordiplaani koostamise koolitus Pärnus**
TÜ Pärnu Kolledžis (Ringi 35, Pärnu)
Lidia Friedenthal • Tel: 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee
- 10. november** **Ekspordi Akadeemia seminar „Efektiivse koostöö kasumlikkus” tippjuhtidele**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Eva Maran • Tel: 604 0083 • E-post: eva@koda.ee
- 11. november** **Ekspordi Akadeemia seminar „Efektiivse koostöö kasumlikkus” keskastmejuhtidele**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Eva Maran • Tel: 604 0083 • E-post: eva@koda.ee
- 11. november** **Hommikukohv suursaadikuga: Eesti suursaadik Taanis Meelike Palli**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Priit Raamat • Tel: 604 0081 • E-post: priit@koda.ee
- 15. november** **Välismessikoolitus Tartus**
Hotellis Kantri (Riia mnt 195)
Lidia Friedenthal • Tel: 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee
- 16. november** **Turu-uuringute koostamise koolitus Tartus**
Hotellis Kantri (Riia mnt 195)
Haili Kapsi • Tel: 604 0078 • E-post: haili@koda.ee
- 16. november** **Seminar „Aktuaalsed maksumuudatused ja maksuprobleemid kohtupraktikas”**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Kati Krass • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee
- 23.–24. nov** **Kontaktkohtumised säästliku ehitusega tegelevatele ettevõtjatele ja organisatsioonidele Västeras, Rootsis**
Kristy Tättar • Tel: 604 0093 • E-post: kristy@koda.ee
- 1. detsember** **Kontaktkohtumised AgroMatch ja firmakülastused põllumajandusmessi Agromek 2010 raames**
Kristy Tättar • Tel: 604 0093 • E-post: kristy@koda.ee
- 8. detsember** **Ekspordi Akadeemia seminar „Innovaatilised võimalused kulude optimeerimiseks” tipp- ja keskastmejuhtidele**
Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn)
Eva Maran • Tel: 604 0083 • E-post: eva@koda.ee

MAIT PALTS

Politiikakujundamise- ja õigusosakonna juhataja

Arutelud tubakadirektiivi üle annavad aimu, kui kaugele ollakse valmis toodete müügi piiramisel minema

Üks olulisem teema, mida tubakatoodete müügi piiramisel või toodete atraktiivsuse vähendamiseks on juba mõnda aega arutatud, puudutab pakendite ühetaoliseks muutmist. Selleks on välja käidud idee, et pakendid peaksid olema kõik võimalikult ühetaolised. Täpselt oleks reguleeritud andmete hulk ja maht, mida pakile võib kirjutada. Kõik pakid peaksid olema samad nii kujult kui suuruselt ning pakendi kujundamisel võiks värvidest kasutada üksnes musta ja valget.

Kõigil, kellel konsultatsiooni vastu suurem huvi, saavad selles tõstatatud küsimustega tutvuda ning oma arvamust avaldada Euroopa Komisjoni veebilehel: http://ec.europa.eu/health/tobacco/consultations/tobacco_cons_01_en.htm. Aega on selleks kuni 19. novembrini.

Septembri lõpus avaldas Euroopa Komisjon avaliku konsultatsiooni tubakatoodete direktiivi (2001/37/EC) muutmiseks, millesse kõigil huvitatutel on võimalik panustada. Sellise konsultatsiooni korraldab komisjon enamiku oluliste direktiivide muutmise eel, kogudes nii üldsuse seisukohti. Tegemist on ka hea võimalusega Euroopa tasandi teemades kaasa rääkida ning arvamust avaldada.

Kuigi võib näida, et tubakadirektiivi muutmine pakub ilmselt huvi vaid väga kitsale ringile ettevõtjatele, tasub sel korral siiski komisjoni poolt välja pakutud teemadesse veidi põhjalikumalt süveneda. Pikemas perspektiivis ei ole võimatu, et kord aktsepteeritud piiranguid ühel tootel (tubakatoodetel) ei võidaks tulevikus ka mõnele teisele toodete rühmale laiendada. Vahe rahvatervise edendamise eesmärgil seatud põhjendatud ja põhjendamatute piirangute vahel on ilmselgelt kaalumise kohaks.

Millises ulatuses peaks EL reguleerima (tubaka)toodete pakendite välimust?

Üks olulisem teema, mida tubakatoodete müügi piiramisel või toodete atraktiivsuse vähendamiseks on

juba mõnda aega arutatud, puudutab pakendite ühetaoliseks muutmist. Selleks on välja käidud idee, et pakendid peaksid olema kõik võimalikult ühetaolised. Täpselt oleks reguleeritud andmete hulk ja maht, mida pakile võib kirjutada. Kõik pakid peaksid olema samad nii kujult kui suuruselt. Pakendi kujundamisel võiks värvidest kasutada üksnes musta ja valget.

Tuleb tunnistada, et nii radikaalseid piiranguid ühe toote osas ei tea varasemast ajast EL tasandil kehtivat. Kui taoline muudatus peaks direktiivi sisse viidama ning jõustuma sarnaselt kogu ELis, oleks tegemist kindlasti pretseedendiga. Mõjutaks see paratamatult mitte ainult toodete pakendamist, tarbijaõiguseid, vaid ka kaubamärgiõigust. Vastus tuleks anda kasvõi küsimusele, mis saab siis, kui tootja kaubamärk on registreeritud värvilisena ja kindlate proportsioonidega, kuid kasutada tuleks seda vaid must-valgena ja ette antud suuruses.

Idee keelustada tubakatoodete avalik müügiks pakkumine

Kui eelmine konsulteeritav idee puudutas pakendite ühtlustamist, siis edasi minnakse veelgi radikaalsema-

te sammudeni, millest järgmine oleks juba toote keelustamine. Nimelt on pakutud välja idee, keelata tubakatoodete avalik müügiks pakkumine – müüa võiks, kuid samas ei tohiks müügikohas olla tubakatooteid nähtaval. Iseenesest ei ole ju reklaami piiramine uudiseks juba praegu, kuid kõnealune muudatus oleks sellest veel samm edasi. Kuigi EL tasandil ühe toote müügi leti alla viimine oleks samuti pretseedendiks, on näiteks Soome ja Lirimaa seda teed ka mineemas (Soomes jõustub sarnane tubakatoodete müügiks presenteerimise keeld 2012. a). Kui kirjeldatud idee aga terves Euroopas teoks saaks, oleks ilmselgelt tegemist nõudega, mis puudutaks kõiki kauplejaid.

Probleemideks, mille osas veel konsultatsiooni kaudu lahendusi otsitakse, on ka tubakatoodete müügi piiramine internetis (tooted, mis on soetatud interneti kaudu, ei pruugi sisaldada tervisehoiatusi antud riigi keeles, kuhu toodet tellitakse ning on ka alaealistele saadaval, kolmandatest riikidest tubakatoodete ostmisel võivad hoiatused puududa sootuks jne). Praegu ei kata direktiiv ka uusi nikotiini- ja tubakatooteid: elektroonilised sigaretid, nikotiinijoogid, tubakast närimiskummid ning hambapasta, mida samuti müüakse. **T**

MART KÄGU

Poliitikakujundamise- ja õigusosakonna jurist

Väikemetsaomanikke puudutav tulumaksuseaduse muutmise eelnõu

Tulumaksuseadusesse tehakse muudatus, mis loob metsamaterjali võõrandamise maksuarvestusele erikorra, mis puudutab just väikemetsaomanikke, kelle metsamaterjali müük on pigem ühekordne tehing, mitte jätkuv majandustegevus.

Kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt on maksumaksjal õigus arvata raieõiguse võõrandamisega seotud kulud maha samal või järgmistel maksustamisperiodidel metsa raieõiguse võõrandamisest saadud tulust. Vastavate kulude hulka arvatakse muuhulgas metsa uuendamisega seonduvaid dokumentaalselt tõendatud kulusid.

Eelnõu ja selle seletuskirjaga saab lähemalt tutvuda Kaubanduskoja veebilehel aadressil www.koda.ee/?id=1300.

Kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt on maksumaksjal õigus arvata raieõiguse võõrandamisega seotud kulud maha samal või järgmistel maksustamisperiodidel metsa raieõiguse võõrandamisest saadud tulust. Vastavate kulude hulka arvatakse muuhulgas metsa uuendamisega seonduvaid dokumentaalselt tõendatud kulusid. Kõnealuse eelnõu seletuskirjas juhitakse aga tähelepanu asjaolule, et ühekordse võõrandamistehingu

Ühekordse võõrandamistehingu puhul tähendab kirjeldatud olukord seda, et reaalselt saab arvesse võtta ainult võõrandamistehingu aastal tehtud metsauuendamise kulusid.

puhul tähendab kirjeldatud olukord seda, et kuivõrd järgmistel maksustamisperiodidel kasvava metsa raieõiguse võõrandamisest tulu ei saada, siis reaalselt saab see inime ne arvesse võtta ainult võõrandamistehingu aastal tehtud metsa uuendamise kulusid. Tuleb rõhutada, et metsaseadus nõuab iseene sest kahe aasta jooksul pärast metsa raiet või hukkumist metsa uuendamisevõtete rakendamist ning looduslikult pole ka eriti otstarbekas kohe esimesel aastal uuen-

damisvõtteid rakendada. Seega ei arvesta kehtiv seadus väikemetsaomanike reaalselt olukorda.

Laieneb tegevuste nimekiri, mille kulusid on võimalik võõrandamistulust maha arvata

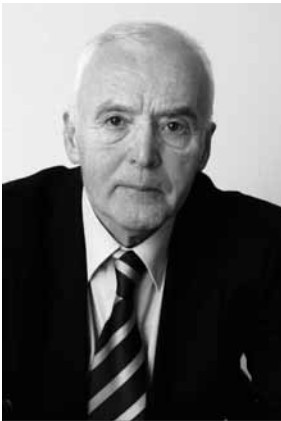
Tulumaksuseaduse eelnõu näeb ette muudatuse, mille kohaselt loetakse kasvava metsa raieõiguse ja kinnisasjalt uuendusraie käigus raiutud metsamaterjali võõrandamisel võõrandamisega seotud kulu deks ka metsa majandamisega seonduvad dokumentaalselt tõendatud kulud ning maksumaksjal on õigus arvata need maha samal või kolmel järgmisel maksustamisperiodil metsa raieõiguse ja uuendusraie käigus raiutud metsamaterjali võõrandamisest saadud tulust. Seega laiendab eelnõu tegevuste nimekirja, mille kulusid on võimalik võõrandamistulust maha arvata. Nimelt, kehtivas seaduse sõnastuses loetakse kasvava metsa raieõiguse võõrandamisel võõrandamisega seotud kulu deks vaid metsa uuendamise seonduvad kulud. Muudatusega asendatakse „metsa uuendamise kulud” „metsa majandamise kuludega”. Metsamajandamise all mõistetakse metsaseaduse järgi metsa uuendamist, kasvatamist,

kasutamist ja metsakaitset. Kulude nimekirja laiendamise tõttu piiratakse eelnõus kulude maha arvamist kasu saamise aastale järgneva kolme aastaga.

Lisaks näeb eelnõu ette, et kasvava metsa raieõiguse ja kinnisasjalt uuendusraie käigus raiutud metsamaterjali võõrandamisest saadud kasu võib edasi kanda kuni kolmele järgnevale maksustamisperiodile ning maksumaksjal on õigus vähendada edasikantud kasu sellel maksustamisperiodil tehtud raieõiguse ja uuendusraie käigus raiutud metsamaterjali võõrandamisel võõrandamisega seotud kulu võrra (sh metsa majandamisega seotud kulud). Sealjuures pole oluline, kas kulu on tehtud seoses sama metsamaatükiga, millelt tulu on saadud.

Eelnimetatud muudatused peaksid looma parema võimaluse väikemetsaomaniku jaoks tulu maksustamisel arvestada metsa majandamise terviklikkust. Sealjuures on võimalik, et kui sellisest metsamajandamisest kasu ei saada või saadakse koguni kahju, siis tulumaksukohustust ei teki.

Eelnõu peaks jõustuma 1. jaanuaril 2011. aastal. **T**

LEEV KUUM

Eesti Konjunktuurinstituudi
juhtivteadur

Majanduskliima indeks taas tõusis ning ületas rahuldava taseme piiri

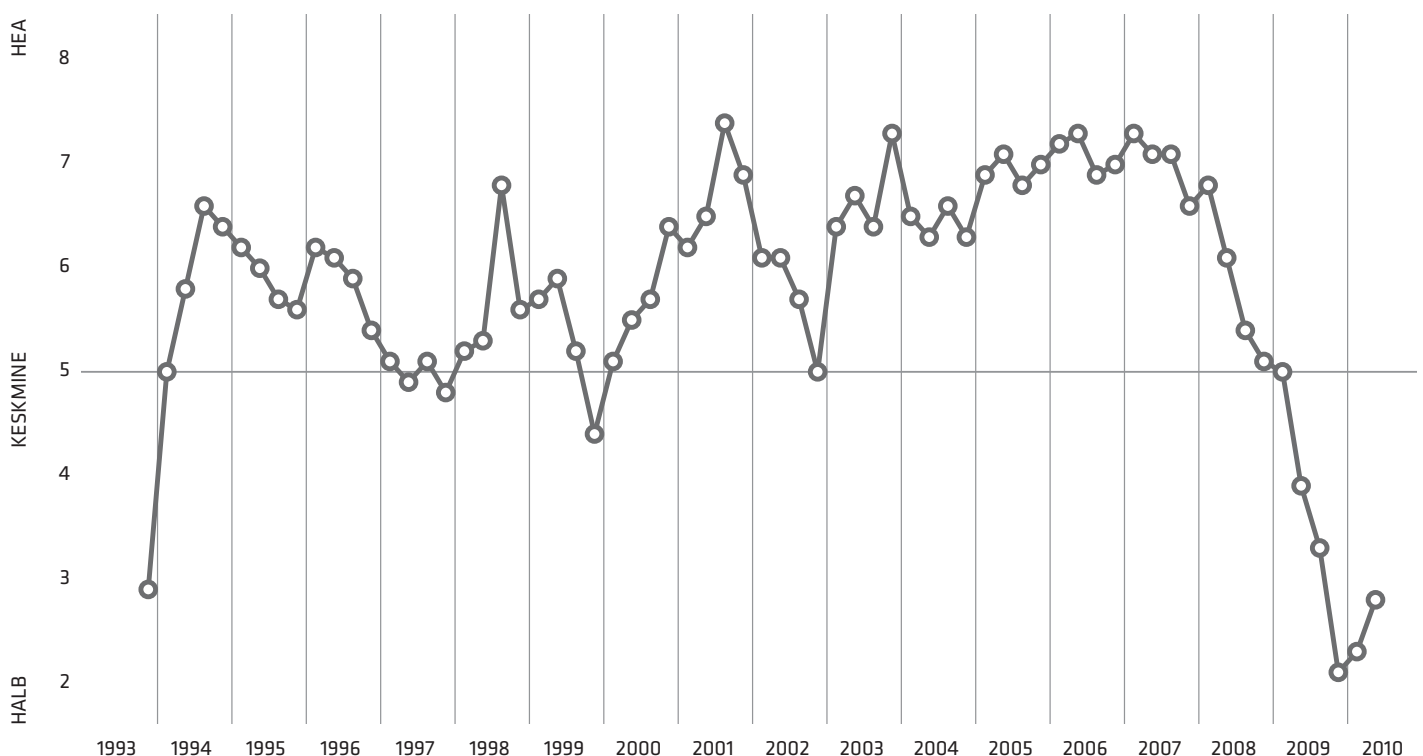
Eesti Konjunktuurinstituudi korraline septembrikuu monitoring näitas, et Eesti majandusolukord jätkab paranemist. Majanduse jooksva olukorra rahvusvaheliselt harmoniseeritud hinnang¹ tõusis juuniga võrreldes 1,1 punkti ja jõudis 3,9 punkti. See lubab eeldada, et majanduskasv, mis II kvartalis esmakordselt pärast 9 kvartalit kestnud langust oli positiivne (3,5%),

jätkus ka III kvartalis. Ekspertide (19) hinnangud majanduse üldolukorra kohta septembris jagunesid järgmiselt (sulgudes juunikuu tulemused):

- Olukord on hea – 5% eksperte (0)
- Olukord on rahuldav – 63% eksperte (44)
- Olukord on halb – 32% eksperte (56)

Toodust nähtub, et eksperdid hindavad praegust majandusolukorda erinevalt, kuid kõige rohkem (63%) oli neid, kes andsid praegusele olukorrale rahuldava hinde. See oli ka ootuspärane, sest on ju SKP kasv kaalukas märk sellest, et Eesti majandus on kriisist väljumal. Samas on õigus ka neil (32%), kes hindasid olukorda majanduses mitterahuldavaks. Nende poolt räägib asjaolu,

Majanduskliima:

et majanduskasv on saavutatud madalalt tasemelt, sisenõudlus langeb endiselt, tööpuudus alaneb aeglaselt jne. Koondhinnang – 3,9 punkti tegelikult näitabki seda, et olukord on paranenud, kuid pole veel rahuldav (5 p).

Majandus on hakanud kasvama põhiliselt ekspordi toel. Seda on soosinud asjaolu, et Eesti peamiste kaubanduspartnerite majanduskriisist väljumine on olnud oodatust kiirem ja algas mitmetest teistest riikidest varem. Soome hindab oma praegust majandusolukorda 4,5 p, Rootsi – 6,3 p ja Saksamaa 5,8 punktiga. Oma mõju Eesti ekspordi arengule on olnud ka maailmamajanduse üldisel arengul. Kõige värskeimatel hinnangutel oodatakse maailma tänavuseks majanduskasvuks 4,6% (!).

Majandus on hakanud kasvama põhiliselt ekspordi toel. Seda on soosinud asjaolu, et Eesti peamiste kaubanduspartnerite majanduskriisist väljumine on olnud oodatust kiirem ja algas mitmetest teistest riikidest varem. Oma mõju Eesti ekspordi arengule on olnud ka maailmamajanduse üldisel arengul. Kõige värskeimatel hinnangutel oodatakse maailma tänavuseks majanduskasvuks 4,6% (!).

Müncheni Majandusuuringute Instituudi (IFO) rahvusvahelisel aksepteeritud meetodika kohaselt peetakse riigi majandusolukorra kõige kaalukamaks näitajaks aga majanduskliima indeksit. Lisaks riigi momendiolukorrale võetakse selles arvesse ka riigi arenguväljavaated lähemal 6 kuul. Septembrikuu monitooring näitas, et EKI eksperdid-majandusanalüütikud hindasid Eesti majanduse väljavaateid väga heaks. Täpsemalt jagunesid hinnangud olukorra kohta 6 kuu pärast järgmiselt:

- Olukord on siis parem – 69% eksperte
- Olukord on umbes sama – 16% eksperte
- Olukord on siis halvem – 5% eksperte

Ümberarvestatult punktidesse on ootuste tugevuseks 7,5 punkti, mis on riikide võrdluses hea näitaja. Näiteks EL27 ootuste tugevus oli juulis 6,5 punkti ja vastav näitaja kõigi IFO uuringuga haaratud 116 riigis – 6,4 punkti. Seega IFO meetodika järgi arvestatud majanduskliima indeks Eesti kohta on 5,7 punkti [(3,9+7,5):2], mis on selgelt üle rahuldava (5,0 p). Olgu märgitud, et Eesti majanduskliima on esmakordselt pärast buumi hinnatud nii kõrgelt ja see lisab kindlustunnet, et paremad ajad ootavad meid ees. Võrdluseks olgu märgitud, et EL27 keskmine majanduskliima näitaja on 5,2 punkti.

Lõpuks olgu ära toodud mõnede olulisemate majandusindikaatorite (EKI) arenguprognosid käesoleval aastal:

- Sisemajanduse koguprodukt – 224 mld krooni
- Sisemajanduse koguprodukt, kasv – 2%
- Tarbijahinnaindeks (aasta keskmine) – 2,5%
- Eratarbimine (muutus võrreldes eelmise aastaga) – 1%
- Investeeringud (muutus võrreldes eelmise aastaga) – 7%
- Kaupade eksport – 120 mld krooni
- Kaupade import – 135 mld krooni
- Tööstustoodang (mahuindeks) – 15%

¹ Ekspertid saavad majandusolukorda hinnata 3-astmelisel skaalal: hea – 9 punkti, rahuldav – 5 punkti, halb – 1 punkt.

Euroopa Komisjon esitas finantssektori maksutamise visiooni

Euroopa Komisjon tutvustas oma nägemust finantssektori maksutamises. Lähtudes sellest, et finantssektori panus riigi rahandusse peab olema õiglane ja et valitsustel on praegustes majandustingimustes hädasti tarvis uusi tululallikaid, esitas komisjon kahetasandilise lähenemisviisi. Ülemaailmsel tasandil toetab komisjon finantstehingumaksu, millest rahastatakse ülemaailmseid probleemseid valdkondi, näiteks arenguabi või kliimamuutustevastast võitlust. Komisjon leiab, et ELi tasandil on soovitatav valik finants-tegevusmaks. ELi tasandi finants-tegevusmaks võiks hoolika kavandamise ja rakendamise korral anda märkimisväärset tulu ning muuta finantsturud stabiilsemaks ilma, et see ohustaks põhjendamatu ELi konkurentsivõimet. Komisjon tutvustab neid ideid oktoobri lõpus toimival Euroopa Ülemkogu kohtumisel ja G20 riikide tippkohtumisel, mis leiab aset novembris.

Algas konsultatsioon laevaehitusektoris antava riigiabi kohta

Esmaspäeval, 4. oktoobril 2010 algas Euroopa Komisjoni avalik konsultatsioon laevaehitusektoris antava riigiabi reeglite kohta. Laeva-

ehituse raamistik jõustus 1. jaanuaril 2004 ning see pidi algselt kehtima kolm aastat.

Komisjon otsustas hiljem kaks korda laevaehituse raamistiku kehtivust pikendada ning hetkel kehtib see 31. detsembrini 2011.

Seoses raamistiku kehtivusaja lõppemisega alustas komisjon raamistiku rakendamise hindamist, et teha kindlaks, kas raamistiku kehtivust tuleks pikendada, kas seda tuleks muuta või peaks hoopis laskma selle kehtivusajal lõppeda 2011. aastal. Arvamust on oodatud avaldama nii liikmesriigid kui ka sidusrühmad.

EL kasutas ära 97 protsenti eelarvevahendeist

Euroopa Komisjoni esitatud 2009. aasta finantsaruande kohaselt kasutati eelarvevahendid ära 97% ehk peaaegu samas ulatuses kui 2008. aastal (98%). Eelarve kogukulude maht ulatus üle 112 miljardi euro, kusjuures suurem osa kõnealusest summast kasutati majanduskasvu, tööhõive, teadus- ja arendustegevuse ning põllumajanduse tõhustamiseks.

Ühtekuuluvuspoliitika osa eelarves on siiani suur. Aastate 2007–2013 finantsraamistiku raames tehtud maksed ulatusid 25,5 miljardi euroni, mis on enam kui kaks korda rohkem kui 2008. aastal (11,5 miljardit eurot). Ajavahemikus 2000–2006 loodi ühtekuuluvuspoliitika rahastamise kaudu üle miljoni töö-

koha, ehitati või remonditi 4000 kilomeetrit raudteid ning viidi veevarustus 14 miljoni uue inimeseni. Paljude 2009. aastal rahastatud projektide hulgas oli ka projekt „Baltic Master II”, mille abil püütakse suurendada võimet tulla toime naftaleketega Läänemerele ja vältida meretranspordist tulenevat saastet. „Üle 30% 2009. aasta eelarvest oli suunatud majanduse taastumise ja kasvu edendamisele,” ütles Euroopa Komisjoni eelarvevolinik Janusz Lewandowski.

Iga piirkonnadesse investeeritav euro tuleb võimendava mõju tõttu tagasi kahe- või kolmekordselt. Siin väljendub ELi eelarve tõeline mõju kohapeal.

Peamised info- ja kommunikatsiooniettevõtted vähendavad elektrienergia tarbimist

Septembri lõpus Brüsselis toimunud üritusel „ICT 2010 – Digitally Driven” nõustusid veel 16 info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) ettevõtjat vähendada oma lairibaühenduse seadmete ja andmekeskuste elektrienergia tarbimist ning mitmel juhul peaks tänu sellele nende elektrienergia tarbimine vähenema 50%.

Kuigi see on vabatahtlik meede, kohaldavad toimejuhendeid juba 36 Euroopa suurimat IKT ettevõtjat.

2010. aasta mais komisjonis vastu võetud Euroopa digitaalse tegevus-

kavaga tahetakse tagada, et IKT sektor võtab juhtrolli kasvuhuonegaaside heitkoguste vähendamisel.

ELis kasutavad IKT seadmed ja teenused rohkem kui 8% elektrienergiast ning toodavad ligikaudu 4% CO2 heitkogustest. Need näitajad võivad 2020. aastaks kahekordistuda. Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus haldab IKT ettevõtjatele suunatud ja vabatahtlikkusel põhinevaid toimejuhendeid, et seda suundumust muuta.

Oodatakse ettevõtjate arvamusel EL sisese personali liikuvuse osas

11. oktoobril avanes vastamiseks küsitlus EL sisese personali liikuvuse teemadel. Ettevõtjatel, kel huvi antud teemal oma arvamust avaldada, on oodatud seda tegema.

Küsitlus jääb avatuks 9. novembrini. Euroopa Ettevõtete Testpaneel on Euroopa Komisjoni algatatud elektrooniline kaasamiskeskond, mis pakub võimalust Eesti ettevõtjatel Euroopa asjades kaasa rääkida. Vastamiseks on vajalik ettevõtjatel end testpaneeli liikmeks registreerida, osalus on tasuta. Kõik ettevõtted, kel soov kaasa rääkida, on oodatud Euroopa Ettevõtete Testpaneeliga liituma.

Lisainformatsiooni testpaneelist ning end kasutajaks registreerida saab: www.mkm.ee/euroopa-ettevotete-testpaneel.

Testpaneeli järgmine küsitlus käsitleb Euroopa lepinguõigust ja on kavas läbi viia käesoleva aasta novembri keskpaigast detsembri keskpaigani.

Lisainfo:
Kaupo Sempelson
Euroopa Ettevõtete Testpaneeli
Eesti koordinaator
E-post: kaupo.sempelson@mkm.ee
Tel: 625 6350

Euroopa turismipäev aitab tutvustada ELi kultuuriradade programmi

Euroopa turismipäeval kogunenud Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament, liikmesriigid ja Euroopa Nõukogu on valmis tihendama koostööd, et edendada Euroopa kultuuriradade programmi.

Euroopa kultuuriradade puhul on tegemist täiesti omanäolise üleeuroopalise turismitootega. Tänavuaastase Euroopa turismipäeva teema oli „kultuuriga seotud reisiradad“.

Sellised reisiradad hoiaksid ära turistide koondumise samadesse sihtkohtadesse ning võimaldaksid uut tüüpi turismimudeli abil vähendada turismi hooajalist iseloomu ja süvendaksid kodanikes eurooplaseks olemise tunnet meie ühise kultuuripärandi avastamise kaudu. Näiteks võib tuua sellised marsruudid nagu „raudse eesriide” rada (*Iron Curtain Trail*), „foiniiklaste tee” (*the*

Phoenician Route), „oliivipuutee” (*the route of the Olive tree*), Via Francigena jpt.

Ettevõtlusnädalavahetus asenduskodude ja kasuperede noortele

Euroopa Komisjoni Eesti Esindus korraldab koostöös Asenduskodude Töötajate Liiduga, karjäärinõustaja Tiina Saarega ja MTÜga SENT asenduskodudest ja kasuperedest ellu astuvatele ja astunud noortele Ettevõtlusnädalavahetuse, mis toimub 16. ja 17. oktoobril Jänedal.

Ettevõtlusnädalavahetus koosneb kahest osast: esimesel päeval viib karjäärinõustaja Tiina Saar koos oma meeskonnaga läbi mängu, arutelusid ja töötubasid, et noored saaksid mõtiskleda karjäärivalikute ja endale sobivate ametite üle. Teisel päeval toimub ettevõtluskoolitus MTÜ SENT juhendamisel, kus noored arendavad grupitöö vormis keskkonnasõbralikke äriideid ning koostavad ekspertide toel edasise tegevusplaani.

Ettevõtlusnädalavahetus toimub vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta 2010 raames.

Lisainfo:
Meelis Kukk
Tel: 5690 9770
E-post: meelis@eatl.ee

REET TEDER

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja
esindaja EMSKis

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee. Mis? Kes? Milleks?

Brüsselis, asukohaga Rue Beliard 99, asub Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee, (EMSK), inglise keeles *European Economic and Social Committee* (EESC). See on juba alates 1957. aastast loodud Euroopa Liidu institutsionaalne konsultatiivorgan ehk lühidalt öeldes – ametlik lobiorganisatsioon. Selgitus EL väljaannetes ja EMSK kodulehel ütleb, et see on nõuandev organ, mis esindab tööandjaid, ametiühinguid, talunikke, tarbijaid ja teisi huvirühmi. EMSK esitab nende vaated ja kaitseb nende huve poliitilistes aruteludes komisjoni, nõukogu ja Euroopa Parlamendiga. Komitee tegevus on osa EL otsustusprotsessist ja enne majandus- ja sotsiaalpoliitikat puudutavate otsuste tegemist tuleb kas Euroopa Komisjonil, nõukogul või parlamendil temaga konsulteerida. EMSK võib esitada arvamusi küsimustes ka omal algatusel. See tähendab, et komiteest käivad läbi nii direktiivide, määruste eelnõud kui erinevad ideed ja algatused.

EMSK koosneb liikmetest, lisaks veel organisatsiooni toimimiseks tarvilik administratsioon jm tehnilised töötajad. Liikmete tegevust ei tasustata, küll aga hüvitatakse liikmete sõidukulud. Liikmed nimeta-

takse EL liikmesriikide valitsuste poolt kindlaks perioodiks. Senini oli selle perioodi pikkuseks neli aastat. 2010. aasta oktoobris lõppes senise koosseisu ametiaeg. Uue koosseisu, mis alustab oma tööd 19. oktoobril, ametiaja pikkuseks on Lissaboni lepingust tulenevalt viis aastat. EMSKis on 344 liiget. Liikmesriigi esindajate arv sõltub selle liikmesriigi rahvaarvust. Eestist on seal seitse liiget: Mall Hellam, Liina Carr, Eve Päärendson, Kaul Nurm, Meelis Joost, Mare Viies ja allakirjutanu, Reet Teder.

Liikmed jagunevad kolme rühma vahel, sõltuvalt sellest, kas liige esindab tööandjate organisatsiooni (I rühm), töötajate organisatsiooni (II rühm) või muud kodanikuühiskonna organisatsiooni (III rühm).

EMSK tööprotsessi võib võrrelda parlamendi omaga. Otsused võetakse vastu täiskogu istungjärkudel. Enne aga, kui mingi küsimus või teema jõuab täiskoguni, läbib see arutelud sektiioonides. Sealjuures ei keskenduta aruteludes mitte üksikutele detailidele ega vaielda näiteks direktiivi eelnõu juriidiliste nüansside üle, vaid arutelud käivad üldisemal tasandil ja põhimõttelises küsimustes. Kuna liikmeid on

palju, arvamused kohati diametraalselt erinevad, ei ole enamusele vastuvõetava komitee arvamuseni jõudmine alati sugugi lihtne. Mina osalesin komitee tegevuses, praeguseks küll lõppenud koosseisu, alates käesoleva aasta algusest. Torkas silma ja seda erinevate teemade puhul, vägagi jõuliselt väljendatud EL lõunapoolsete riikide töötajate esindajate arvamuste pörkimine põhjapoolsete riikide esindajate rahulikuma ratsionaalsusega. Loomulikult ei kutsu kõik arutelul olevad küsimused ja teemad esile teravaid arutlusi ja vaidlusi.

Vastates võimalikule küsimusele, miks on Kaubanduskoja esindaja selles organis, ja mida näiteks Kaubanduskoja liige sellest kasu saab, siis – meie ei ole nii suured, rikkad ega võimsad, et saaksime lubada luksust mitte osaleda. Poliitikadokumendid koostatakse ja otsused võetakse vastu niikuinii. Tasub teada, et Euroopa Komisjon on arvesse võtnud ca 80% EMSK arvamustest. Euroopa tasandi otsused hakkavad ühel või teisel ajahetkel mõjutama ka Eesti ettevõtjat. Parem on teha selleks kõik võimalik, et need otsused oleksid nii mõistlikud kui vähegi võimalik. Lisandub otsene teave kõikvõima-

like Euroopa Komisjoni erinevate algatuste – nii õigusaktide kui poliitika ja programmide kohta. Lisaks annab osalemine selle institutsiooni tegevuses mitmekülgset infot teistes EL riikides olulistest teemadest, probleemidest ja ka nende lahendustest. Näiteks nähti kriisist väljumise vahendina enamuses EL riikides just loovuse ja ettevõtlikkuse arendamist. Tulevastest teemadest on teada, et lähiajal asutakse arutama Euroopa Komisjoni esitatud rohelist raamatut EL lepinguõiguse kohta, finantssektori juhtimis- jm problemaatikat, Euroopa Komisjoni raportit 2009. aasta konkurentsipoliitikast, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust reitinguagentuuride kohta jm. Nüüdsest pakumegi sellest Teataja vahendusel meie liikmetele võimalikult asjakohast teavet. **I**

Üksikasjalikumad infot leiata
Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee veebilehelt:
www.eesc.europa.eu.

PIIA SOMS3. sekretär majandusküsimustes
Eesti suursaatkond Türgis

Cölgeli sokak 16

06700 GOP

Ankara

Tel: +9031 2405 6970

E-post: piia.soms@mfa.ee

Embassy.Ankara@mfa.ee

Eesti Välisministeerium
ESTONIAN MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

Suur ja võimalusterohke Türgi

Türgi majandus on tugev, arenev ning dünaamiline. Oma 874,5 miljardi dollari suuruse SKPga oli Türgi 2009. aastal maailmas 17. kohal. Erasektor on jõuline ja kasvab kiiresti. Suurim tööstusharu on rõiva- ja tekstiilitööstus, millele sekundeerivad jõudsalt autotööstus ning elektroonika. Üleilmne kriis mõjutas ulatuslike ja tihedate kaubandussidemete tõttu Euroopaga ka Türgit, kuid tagasilööki oli väiksem kui mujal, paljuski tänu 2001. aasta lokaalsest panganduskriisist õpitule. 2010. aasta majanduskasvuks prognoosib IMF 6,5%.

29. septembril külastas Eesti Kaubandus-Tööstuskoda Türgi Denizli provintsi äridelegatsioon

926 000 elanikuga Denizli provintis asub Edela-Türgis ja on tuntud eelkõige tugeva tekstiilitööstuse poolest. Kaubanduskojas toimusid kontaktkohtumised Türgi poole vastu huvi tundnud Eesti ettevõtetega. Esindatud olid järgmised sektorid: tekstiil- ja toiduainetööstus, turism ja hotellindus, ehitusmaterjalid ja värvid tootmine. Suurem huvi oli tekstiilsektori vastu ja nii organiseerisime Türgi tekstiilärimeestele külaskäigu tuntud Eesti tekstiilifirmasse Teaspon.

Kauplemist Türgiga reguleerib peamiselt Türgi ja ELi vahel alates 1995. aastast kehtiv tolliliit, mis hõlmab kauplemist tööstuskaupadega ning eeldab Türgilt tegutsemist kooskõlas ELi poliitikatega, nagu toodete tehnilised eeskirjad, konkurents ja intellektuaalomandiõigus. Tolliliit ei toimi küll alati tõrgeteta, kuid selle tähtsus vastastikuse kauplemise hõlbustamisel on väga suur. Tänapäevaks toimub ligi pool Türgi kaubavahetusest Euroopa Liiduga.

Samas on Türgi majanduskriisi päevil osavalt ära kasutanud oma geograafilist positsiooni ning kasvatas Euroopa turgude kukkudes järsult kaubavahetust teiste naabritega. Kaubandus Islamimaade organisatsiooni (OIC) riikidega kasvas 2008. aastal 50% ning jõuliselt hoogustusid vastastikused investeeringud Süüria, Iraagi, Laheriikide ja Põhja-Aafrikaga. Seetõttu võib Türgit edukalt kasutada väravana kaubanduses Lähis-Lda riikidega.

Eesti-Türgi kaubavahetus ja vastastikused investeeringud on senini olnud pigem tagasihoidlikud. Peamiseks eksporditüübiks on metallitooted ja karusnahad, sel suvel hoogustus impordikeelu tühistamise tõttu tõuveiste müük. Türgi turul

võiks perspektiivi olla ka kõrgtehnoloogilistel toodetel, samuti on Türgi väga huvitatud Eesti e-lahendustest. Positiivseks signaaliks Türgi ettevõtjatele oli magusatootja Güllüoğlu sisenemine Eesti turule 2009. aasta novembris, et kasutada Eestit kui keskust, mille kaudu siseneda Põhja-Balti turule. Regionaalse keskuse kuvandi juurutamine on Türgi investeringute Eestisse meelitamise võtmeküsimusi.

Arvestades Türgi suurust, on turule sisenemiseks mõistlik alustada provintsi tasemelt – nii on kontakti saamine lihtsam, asjaajamine sujuvam ning välditakse tavalisimat komistuskivi: Eesti pakkumine vastab Türgi nõudlusmahtudele. Heaks algatuseks oli septembri lõpus Tallinnas käinud Denizli provintsi delegatsioon, kuhu kuulus kuberner koos 25 äriühinguga, kes soovisid nii kahepoolseid ärikohtumisi erinevates valdkondades kui põhjalikku ülevaadet e-riigi toimimisest. Taolist visiidiformaati pole varem kasutatud, kuid vähemalt Türgi puhul võiks tegu olla väga perspektiivika koostöövormiga.

Türklased on üldiselt väga ärilembed ning kontakti loomine käib ruttu. Samas tõsisete kokkulepeteni jõud-

mine võtab aega ning kannatlikkust – eestlaslik kohe asja juurde asumine ei pruugi Türgis edu tuua. Teine peamine reegel põhjamaalasele on: rääkida, rääkida, rääkida. Äri on Türgis väga personaalne. Tihti eelistatakse töötada koos inimestega, keda juba eelnevalt tuntakse või keda mõni tuttav soovib. Seda ei tasu tingimata tõlgendada korruptsioonina (mida Türgis loomulikult esineb), vaid pigem võtta kui aegade jooksul välja kujunenud harjumust uute kontaktide leidmiseks. Inglise keele tase on Türgis üldiselt nõrk, välja arvatud suuremates firmades, kellel on laiem partnerite võrgustik (eriti Istanbulis). **T**

Kontaktipäringuid saab teha veebilehel www.invest.gov.tr/en-US/Pages/Home.aspx või Türgi ekspordiantuuri IGEME veebilehel www.igeme.org.tr/english/tbrh/index.cfm. Samal lehel on üleval ka info Türgi firmade esindatusest erinevatel messidel nii Türgis kui välismaal. Ka saatkond saab pakkuda abi kontaktide leidmisel, samuti on Eestil Türgis väga abivalmid ja ulatuslike sidemetega aukonsulid.

TIIA RANDMA
Haridusnõunik

Šotimaal uusi ideid ja häid kogemusi otsimas

20.–26. septembril toimus õppereis Šotimaale sealse haridussüsteemi ja eelkõige sealse ettevõtlusõppe mudeliga tutvumiseks. Ettevõtmise eesmärk oli leida häid kogemusi ja uusi ideid, et ka Eestimaal koolielu põnevamaks ja ettevõtlikumaks muuta.

Õppereisi keskseks sündmuseks oli kavandatud osalemine Šotimaa hariduselu tippsündmusel – haridusfestivalil „The Schotish Learning Festival”. Glasgow konverentsikeskuses oli ennast tutvustamas üle 200 ekspONENTI, toimus 160 seminari ja töötuba, mille seast iga osaleja endale huvipakkuvat sai valida. Kogu ürituse eesmärk oli pakkuda õpetajale tuge enda igapäevatöö ettevõtlikumaks ja loovamaks muutmisel. Ühe konverentsi

peaesineja, Erik Booth'i inspireeriv sõnum õpetajatele oli: „90% sellest, mida õpetad, oled sina ise!”. Ettevõtlik õpetamisstiil ei muuda ainult õpilasi aktiivsemaks, vaid teeb ka õpetaja tööpäevad põnevamaks.

Lisaks haridusfestivalile külastas Eesti delegatsioon kooli ja uuris ettevõtlusõppe rakendamist erinevatel kooliastmetel. Samuti toimusid kohtumised õppematerjalide ja õpetajakoolituse taustainfo saamiseks.

Eesti delegatsiooni koosseisus käisid Šotimaal Haridus- ja Teadusministeeriumi, Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse, Narva Kolledži, Ida-Viru Ettevõtluskeskuse, Tartu Ärinõuandla, Tartu Linnavalitsuse, Tartu Forseliuse Gümnaasiumi, Tartu Kommertsgümnaasiumi, Tartu Annelinna Gümnaasiumi, Luunja Keskkooli, Puhja Gümnaasiumi ja omavalitsuse esindajad ning allkirjutanu Eesti Kaubandus-Tööstuskoja esindajana. **T**

Eesti delegatsioon haridusfestivalil „The Schotish Learning Festival”.

ANNIKA METSALA

Teenuste osakonna projektijuht

Internetiturunduse seminar Med Digital

5. ja 6. oktoobril toimus Eesti Kaubandus-Tööstuskogas internetiturunduse seminar, millel osalesid Vahemereäärsete riikide ettevõtlusorganisatsioonide, Kaubanduskodade ja e-teenuste konsultatsioonifirmade konsultandid. Seminari korraldas Eesti Kaubandus-Tööstuskoda koostöös Süüria Kaubanduskojaga.

Seminar toimus projekti Med Digital raames. Med Digital on Euroopa Komisjoni poolt kaasrahastatud programm, et edendada Vahemereäärsete riikide ettevõtete hulgas internetiturunduse kasutust ja tõsta ettevõtjate teadlikkust interneti võimalustest ekspordile kaasa aitamisel. Med Digital on ellu kutsunud suurema programmi Invest In Med raames (vt www.invest-in-med.eu).

Koolitusel esitati ülevaade kolme riigi: Maroko, Liibanoni ja Süüria infrastruktuuridest, internetikasutusest, riigitoetusest interneti arengule ning internetiturunduse senistest võimalustest. Vastava uuringu nimetatud riikides viis läbi konsultant Carles Revilla, kes ka tulemusi kuulajatele esitles. Seminari peasi-

neja oli Hispaania internetiturunduse konsultant Montse Peñarroya, kes tutvustas kahe seminaripäeva jooksul lähemalt internetiturunduse üksikasju – otsingumootorite põhimõtteid, e-kirja turundust, veebi-põhist brandingut jne.

Praktilist laadi töötuba-ettekandega esines ka Eestis elav rahvusvahelise kogemusega konsultant Robin Gurney, Altex Marketingi juhatuse liige. Gurney jagas ka oma kogemusi erinevates Euroopa riikides toimivate (ning mittetoimivate) internetiturunduse meetodite kohta.

Siiim Raie andis osalejatele ülevaate Eesti majandusest ning tutvustas Eesti e-edulugu (ID-kaart, e-riik, digi-allkiri jne), mis pakkus kõigile kuulajatele äärmiselt suurt huvi. **T**

Med Digital on Euroopa Komisjoni poolt kaasrahastatud programm, et edendada Vahemereäärsete riikide ettevõtete hulgas internetiturunduse kasutust ja tõsta ettevõtjate teadlikkust interneti võimalustest ekspordile kaasa aitamisel.

KATI KRASS

Pärnu esinduse projektijub

Ärihommikusöök Jüri Mõisaga

6. oktoobril kohtus Pärnus arvuka kuulajaskonnaga riskiinvestor Jüri Mõis. Olukorda Eesti majanduses on ta väga tähelepanelikult jälginud alates 1984. aastast, maailma majandust aktiivselt aastast 1991, alustades päevi uudistekanalite ja börsiuudiste läbitöötamisega.

Jüri Mõis avas panganduse ajaloolist tausta ja hetkeolukorda jõudmise tagamaid. Laenuraha najal ja üle jõu elamisest on juba palju räägitud, kuid Mõis näeb olukorda ka teises valguses. Tema hinnangul on Ida-Euroopas raske kriise taluda, sest kapitali pole jõutud ajalooliselt koguda.

Jüri Mõis avas panganduse ajaloolist tausta ja hetkeolukorda jõudmise tagamaid. Laenuraha najal ja üle jõu elamisest on juba palju räägitud, kuid Mõis näeb olukorda ka teises valguses. Tema hinnangul on Ida-Euroopas raske kriise taluda, sest kapitali pole jõutud ajalooliselt koguda. Näiteks Saksa ettevõtte peab kriisilukorras vastu 0,5 aastat ja peale seda hakkavad omanikud ettevõttesse raha juurde panema. Bulgaaria ettevõtte peab vastu 15 päeva ja siis on allakäik kiire tulema.

Kui Eestis jõudis IT igapäevaellu, hakkas levima müüt, et seoses meie kiire majandusliku arenguga kriise enam ei tule, täiuslikud finantsmudelid aitavad neid lahendada. Me

oleme ära valitud rahvas sillaks ida ja lääne vahel. Paraku on nii, et kui inimestel läheb hästi, ei kipu jalad enam maad puudutama. Alates pronkssõduri teisaldamisest tekkis arusaam, et äkki Ida-Euroopa ei olegi see koht, mis igavesti arenda võiks. Ka Venemaa hakkas end jälle tundma suurriigina, tungides Gruusiasse, samaaegselt toimus USAs Lehman Brothersi langemine. Kogu maailmas tekkis tohtu likviidsuskriis, kus keegi ei julgenud enam investeerida. Raha iseenesest ei kao ju kuhugi, kui üks selle ära raiskab, siis see läheb lihtsalt teise taskusse, aga alles jääb ikkagi. USA läks seda teed, et trükkis raha juurde. Raha tuli juurde, aga kinnisvara on ikka madala hinnatasemega. Nüüd on maailm ootel. Pooled Nobeli pree-

mia saanud majandusteadlased usuvad, et see on normaalse tsüklipikkusega tavaline majanduskriis, teine pool ütleb, et seekord on midagi teisiti.

Jüri Mõisa arvates valitseb meil tavapärase majanduskriisi asemel võlakriis. Ettevõtted on hädas üle jõu käivate võlgadega, samuti riigid ja eraisikud. Saksamaa ütleb, et seekord teeme midagi eksperimendi korras teisiti, aga mida täpselt plaanitakse, pole veel teada antud. Kui kuni 2008. aastani anti lühiajalisi laene, mida lõputult pikendati, siis seal edasi enam ei pikendatud. Õeldi, et teie ettevõtte käive langes ja palun olge nii kenad ning makske võlg tagasi. Kohtumaja koridorid läksid umbe, sest pankrotiavaldusi

tuli palju. 2009. aasta sügisest toimus muutus. Pangad ei mõelnud enam, kuidas ettevõtjaid karistada, vaid kuidas diili teha. Samas hakkasid ettevõtted pätistuma. Riigihangetega toimub sihipärane vigurdamine, levib skeem, kus ettevõtte võidab nii odava pakkumisega, millega ilmselgelt ei ole võimalik töid teostada. Teostatakse tööde esimehe etapp, kulutades selleks kogu raha ja öeldakse, et kahjuks edasi me enam teha ei saa. Makstakse leppetrahi 10 miljonit ja lahkutakse puhaste käte ning kasumiga, objekt aga on pooleli ja seisab neljale tuulele valla.

Teine müüt, mida pidevalt peale surutakse on Mõisa arvates moderniseerimine, soovitatakse pidevalt, et uuendage tehnoloogiaid, hoiate raha kokku, kuid ta arvab, et tegelikult tuleb hindu tõsta. Moderniseerimine iseenesest on vajalik, kuid sellega hoiab kokku 20 ühikut 1000-st, see aga pole piisav, et kasumis püsida.

Ka kasumit ei tasu alati uskuda, sest hetkel levib ka kahjumi *off-shore*-firmadele müümine. Samuti saab kasumit näidata ka amortisatsiooni, varade ümberhindamise jms arvelt. Eelpool öeldud silmas pidades on tema arvates hetkel majanduspilt ja -kultuur suhteliselt kahtlane ja plahvatusoht on suur.

Väga heaks peab ta konjunktuuri Eesti toodete osas – toiduained, puidutooted, sadamateenused, turism, elektroonika. Tootmine käib, tööd jätkub, ainus mida pole, on hind, seega ei teki ka kasumit. Mõisa arvates ei tasu analüütikuid ülemäära uskuda, muidugi kuulata ikka tasub, sest nende arvamustes leidub ka tõeterasid. Hetkel räägivad analüütikud, et hinda ei tohi tõsta. Jüri Mõis ütleb: „Ettevõtte igapäevane mõte peaks olema, kuidas saada õiget hinda.”

Mõisa arvates on tulevikku silmas pidades positiivsed tegurid:

- **Venemaa** – tohutu äritegemise potentsiaal.
- **Tee idast-läände.** Ta usub, et 10 aasta pärast on Tallinna-Riia vahel 4-realine maantee. Ühtse majanduspiirkonnana näeb ta regiooni: Helsingi, Tallinn, Ida-Virumaa ja Peterburi, kus kokku elab 8 miljonit inimest. Hea ühendus Euroopaga on majandusele hädavajalik ja möödapääsmatu.
- **Turismisektor** – Mõis näeb selles suurt potentsiaali. Tema hinnangul pole Pärnus ühtegi maailmatasemel hotelli nagu näiteks Radisson või Marriott. Maailmas on märke, mis on tähtsamad kui asi ise. Nt IKEA ja ka McDonalds. Seda piirkonda kuhu ehitatakse IKEA, peetakse hoobilt perspektiivseks alaks maailmas. Tallinna suur eelis on sügav sadamate laevade jaoks. Peterburi sadam on oluliselt madalam ja tõeliselt suured alused sinna sisse sõita ei saa.

USA koolkonna ja ka Mõisa arvates oleks euro devalveerimine endiselt parim lahendus. Euroopa koolkond on vastu, kuna selle mõjul kannataksid pensionärid, suured pered ja teised nõrgemad ühiskonnagrupid.

Prantsusmaa juhtimisel tahetakse pidev juurdelaenamine eesotsas Kreekaga ära lõpetada. Saksamaa juhtimisel trükitakse aga eurosid juurde, sest siis ostetakse nende Mercedeseid. Mõis soovib olla valvas ja oma töövõimet hoida. Silmas võiks pidada ka oma võimalusi ja mitte tühja tuult tallata, näiteks ei suuda me iial konkureerida Hiina ettevõtetega, kuna see on kinnine riik ja rahakursus hoitakse kunstlikult all. **T**

Hommikukohv suursaadikuga:

Eesti suursaadik Taanis Meelike Palli

11. novembril Kaubanduskojas

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab koostöös Välisministeeriumiga 11. novembril kell 9.00-10.30 Kaubanduskojas (Toomkooli 17, Tallinn) järjekordse hommikukohvi lühiseminari. See-kordsel üritusel esineb Eesti suursaadik Taanis Meelike Palli.

Käsitletavad teemad:

- Taani ja Eesti majanduskoostöö seis ja võimalused;
- Taani majanduse väljavaated;
- Saatkonna roll ja võimalused Eesti ettevõtjate abistamisel;
- Taani kultuurilised iseärasused ja turule pürgijate takistused;
- Suhtlemine Taani ärikultuuris ja bürokraatias.

Hommikukohvi osalustasu on 150 krooni / 9,58 eurot (hinnale lisandub käibemaks). Vajalik eelregistreerimine. Registreerimise tähtaeg on 9. november!

Eesti Välisministeerium
ESTONIAN MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

Lisainfo ja registreerimine:

PRIIT RAAMAT • Tel: 604 0081 • E-post: priit@koda.ee

Infopäev

„Tolli infosüsteemide kasutamine praktikas”

4. novembril Kaubanduskojas

01.01.2011 lõpeb üleminekuperiood sisenemise ja väljumise ülddeklaratsioonide ning manifestide esitamisele, muutub kohustuslikuks eelpoolnimetatud dokumentide elektrooniline esitamine tolli infosüsteemides ICS ja ECS. Samal kuupäeval hakkavad kehtima uued tarneklauslid Incoterms 2010.

Kaubanduskoda korraldab 4. novembril (Toom-Kooli 17, Tallinn) infopäeva, kus Maksu- ja Tolliameti tollivaldkonna spetsialistid näitavad praktiliselt tolli infosüsteemides liikumist ja tutvustavad ees ootavaid muudatusi. Tutvu päevakavaga Koja veebilehel www.koda.ee. Infopäeval osalemise tasu on Kaubanduskoja liikmetele 800 krooni/51,13 eurot ja mitteliikmetele 1600 krooni/102,26 eurot (hind sisaldab käibemaksu). Hinnas sisalduvad infopäeva materjalid, lõuna ja kohvipaus.

Lisainfo ja registreerimine:

MARJU MÄNNIK

Tel: 604 0079 • E-post: marju.mannik@koda.ee

KATI KRASS

Pärnu esinduse projektijub

Kaubanduskoda tunnustab ühiskondlikku vastutust

7. oktoobril tunnustati Ettevõtlusnädala raames Pärnumaa ja Pärnu linna 2010 aasta parimaid ettevõtteid. Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus koostöös linna- ja maavalitsuse, Kaubandus-Tööstuskoja ning Omavalitsuste Liiduga selgitas parimad eri kategooriates, tunnustust leidsid ka valdade silmapaistvaimad ettevõtted. Rõõm on märkida, et suur osa tunnustuse pälvijatest on Kaubanduskoja liikmed.

Esmapoolelt andis Kaubanduskoja Pärnu esindus välja auhinna Vastutustundlik ettevõtja, mis rõhutab osalusdemokraatia ja koostööaspekti vajalikkust. Auhinda väärivad ettevõtja, kes lisaks oma ettevõtte edukale arendamisele ja juhtimisele tunnetab vastutust ühiskonna ees ja panustab kogu piirkonna tasakaalustatud arengule.

Ettevõtete edukaks tegutsemiseks on vajalik hästi toimiv majandussüsteem, mille olulise osa moodustab seadusandlus, samuti hariduskorraldus, infrastruktuur, ettevõtjaskoostöö kohalik omavalitus ja muud tingimused. Demokraatlikus riigis on erinevatel ühiskonnagruppidel võimalus keskkonna kujundamisel kaasa rääkida. See ei ole mitte ainult

võimalus, vaid ka vajadus ja kohustus, sest ettevõtja kui esmase väärtuse looja teab kõige paremini, kuidas majandusarenguks ja koos sellega kogu ühiskonna heaolu kasvuks luua kõige paremad tingimused.

Vastutustundlik ettevõtja 2010 on OÜ Fein-Elast Estonia juhataja Urmas Mägi, kes on olnud juba mitu aastat osaline erinevate algatuse ja koostööprojektide elluviimisel. Ta osaleb aktiivselt Pärnumaa Oskusteabevõrgustiku tegevuses, on olnud PRIA projektide hindamiskomisjoni liige, osalenud mitmel Pärnumaa arengustrateegia ja ettevõtluse arengukava väljatöötamisel, tegutsenud EASi assessorina ettevõtete hindamisel. Lisaks paneb ta sageli öla alla Sindi linna sotsiaalsetele ja lastele

suunatud ettevõtmistele. Tema juhitav ettevõtte on töötajasõbralik ja tehnoloogiliselt innovaatiline.

Teised Kaubanduskoja liikmed, kes tseremoonial auhinna pälvisid olid: Pärnumaa Karu ehk parima ettevõtte 2010 ja Pärnu linna ettevõtluse peaauhinna pälvis kodutekstiilitootja AS Wendre, mille aastakäive ulatub üle miljardi krooni. Pärnumaa tõusev täht 2010 on MS Balti Trafo OÜ, mis toodab transformatoreid ja teeb toodete väljatöötamisel koostööd Tallinna Tehnikaülikooli ja Pärnumaa kutsehariduskeskusega. Suurima töökohtade looja auhinna pälvis AS Wendre rajatud metallmööblitootmise ettevõtte OÜ Stram, mis andis 55 töökohta. Pärnu linnakodanike ja turistide küsitluse tule-

musel selgus lastesõbralik teenindaja, milleks osutus Kaubamajakas, Papiniidu Projekt AS.

Valdade parimad ettevõtted selgitati välja esimest korda. Halinga valla parimaks ettevõtteks osutus Lamiflex Eesti OÜ, mis valmistab 50 inimesele tööd andes vineer- ja puitkiudplaadist pakendeid. Väandra alevi parimaks ettevõtteks tunnustati MS Balti Trafo OÜ. Saarde valla parim ettevõtte on OÜ Helmetal IMS. Ettevõtte annab tööd 25 inimesele, kelle valmistatud toodangut vajavad masinaehitusettevõtted kodu- ja välismaal. Audru valla parim ettevõtte on metallisektorit esindav AQ Lasertool OÜ, mis kasutab uudset tehnoloogiat, koolitab töötajaid ja toetab valla kultuuri- ja spordiüritusi. **T**

Kaubanduskoja Pärnu esinduse juhataja Toomas Kuuda andmas Vastutustundlik ettevõtja 2010 auhinna üle OÜ Fein-Elast Estonia juhataja Urmas Mägile.

KRISTY TÄTTAR

Teenuste osakonna projekti juht

Eesti äridelegatsioon Valgevenet külastamas

27. septembrist
1. oktoobrini külastas
järjekordne Eesti
äridelegatsioon
Valgevene Vabariiki.
Ka sel korral oli
eesmärk eelkõige
kontaktide loomine
oma kolleegide ja
potentsiaalsete
äripartneritega.

Kuna paljudele delegatsiooni liikmetele oli visiit esmakordne tutvus selle riigiga, siis seminari käigus saadi ka ülevaade Valgevene majandusest ning koostöö- ja investeerimisvõimalustest, lisaks tutvuti kohaliku eluoluga, külastati Belarus traktoritehast ja Elema üleriiete õmblusvabrikut.

Delegatsiooni vastu võtnud Jaak Lensmentile oli see esimene kord äridelegatsiooni võõrustada ja seda mitte veel saadiku ülesannetes, sest volikirjad Valgevene presidendile olid veel üle andmata.

Äriprogrammile andis kaalu juurde ka Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostöö küsimuste asekancleri Marina Kaljuranna ning äridiplomaatia ja analüüsi büroo direktori Jaan Reinholdi osalemine.

Kontakte käisid otsimas: A.K.K. AS, ACE Logistics Group AS, Aldena Shipping OÜ, Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioon, Estravel AS, FEMW OÜ, Geo S.T. OÜ ja Transocean Eesti OÜ.

Osalejate tagasiside visiidile oli väga positiivne:

„Üldhinnang ärivisiidile on väga hea. Programm oli seekord palju parem, kui eelmisel korral. Siis pidi kõik ära mahtuma kolme päeva sisse. Kõik oli hea - seminar, kohtumised (mul oli 3 väga huvitavat kohtumist ja loodan neist edaspidi kõigist koostööd), firmakülastused, kultuuri-programm – ja ära ei oleks midagi jätnud.“ Karl Kivi, FEMW OÜ.

„Reis oli suurepärase! Tänu korraldajatele. Eesti turg on väga väike,

selleks tuleb vaadata ka väljapoole. Geo S.T.-l on kogemust Soomes ja Rootsis ning Moldovas. Valgevene paistis huvitav, kuna eeldatavalt on seal veel paljud arengud ees, millised Eestis juba läbi tehtud. Ka on majandus veel üsna suletud, mis ei saa aga sellisena kaua kesta. Seega oleks meil oma kogemusega võimalik seal palju ära teha. Reisi kestel saime kinnitust oma eelnevale ettekujutusele sellest, et Valgevenes on võimalik kasutada meie varasemat kogemust. 20 aasta eest olime oma valdkonnas sarnases olukorras reeglid ja töömeetodite osas. Nüüd on Eestis olukord kaasaegsel tasemel, Valgevenes aga endine ning neil puudub selge ettekujutus, kuidas sellest välja tulla. Eeskuju ja koostöö osas ollakse orienteeritud Venemaale, kuid seal ei ole olukord oluliselt parem. Puudus on kvaliteetset tööd

tegevatest ettevõtetest nii geodeesia- kui ehituse valdkonnas laiemalt, mis on hea võimalus meile. Samas on uskumatult keeruline bürokraatia, ebaefektiivne töökorraldus ning suur varimajanduse osakaal. Saadud kontaktid olid huvitavad. Saime üsna hea ettekujutuse sellest, mis meie valdkonnas Valgevenes toimub. Seda nii riigiettevõtte, kui eraettevõtja seisukohalt. Kas neist kohtumistest reaalselt koostööd areneb, on praegu veel raske öelda. Kuid tõenäosus on olemas. Üldine hinnang visiidile on positiivne. Lisaks kohapealsetele kohtumistele ja tutvumisele Valgevene eluoluga oli tore tutvuda ka teiste delegatsiooni liikmetega. Sellistel reisidel sõlmitud kontaktid oma kaasmaalastest grupiliikmetega võivad vahel viia huvitavate äriiliste tegevusteni.“ Jüri Pärtna, Geo S.T. OÜ. **T**

LEA AASAMAA

Nõunik / Enterprise Europe
Network koordinaator

Tere EURO

ehk mitmekülgselt euro kasutuselevõttust: korraldasime 11 koolitust üle Eesti

Euroopa Komisjoni Esindus Eestis

Eurole ülemineku ettevalmistus äri sektoris hõlmab hoolikat planeerimist, põhjalikku taustateavet ja vajalike otsuste langetamist. Eesmärgiga pakkuda ettevõtjatele vajalikku tuge ja praktilist taustainfot korraldas Eesti Kaubandus-Tööstuskoda koostöös Euroopa Komisjoni Esindusega Eestis, SEBi ja teised koostööpartneritega üksteist eurole ülemineku teemalist infopäeva üle Eesti.

Koolitused toimusid Tallinnas, Jõhvis ja Narvas nii eesti kui vene keeles ning Tartus, Pärnus ja Kuressaares eesti keeles.

Seminaridele koondasime kõik olulised esinejad ja teemad alates ühisharaha kasutusele võtmise õiguslikest aspektidest äriühingutele, vääringu vahetamise tehnilistest muudatustest erinevates infosüsteemides kuni euro turvaelementide ja sularahaeeljaotuse detailideni. Ettevõtjatele mõeldud koolitustest võttis osa 625 osalejat ja avaliku sektori töötajate koolitajate-koolitusel 118 osalejat. Täname kõiki osalejaid (743 üle Eesti) ning samuti esinejaid/koostööpartnereid: Rahandusministeeriumist, Eesti Pangast, SEBist, Hansab ASist, Hansaworld ASist, Tarbijakaitseametist, Nixor EE ASist.

Eurole üleminek: praktiline info meeldetuletuseks (küsimused-vastused)

Mis on €-päev?

See on euro kasutuselevõtmise kuupäev – 01.01.2011. Sellest päevast tuleb Eestis käibele euro. €-päevast alates ei saa enam panga ülekandeid Eesti kroonides teha ning ka kaardimaksed muutuvad europõhisteks. Krooni sularahas saab maksta veel kahe nädala jooksul.

Mis on paralleelkäibe periood?

Alates €-päevast (01.01.2011) kehtib Eestis kahenädalane paralleelkäibe

periood, mil euro ja kroon on sularahas võrdväärsed maksevahendid. Kauplustes saab maksta nii eurodes kui kroonides, vahetusraha antakse üldjuhul tagasi eurodes. Pärast paralleelkäibe perioodi on euro ainus seaduslik maksevahend Eestis.

Mida tähendab hindade kahes vääringus näitamise kohustus?

Kaupleja, kes pakub oma kaupu ja teenuseid tarbijale, peab ajavahemikul 1. juulist 2010 kuni 30. juunini 2011 näitama vastavate kaupade ja teenuste hindu nii kroonides kui ka eurodes. Täpsemad nõuded vastavate nõuete osas sätestas majandus-

ja kommunikatsiooniministri 14. aprilli 2004. a määrus nr 76 „Kauba ja teenuse hinna avaldamise nõuded”.

Kus, millal ja mis kursiga on võimalik kroone eurodeks vahetada?

Kuu aega enne (s.o 1. detsembrist 2010) ja 6 kuud pärast €-päeva vahetavad sularaha teenuseid osutavad pangakontorid kroone eurodeks keskkursiga (15,6466) ja teenustasuta ning jätkavad seejärel nimetatud teenuse osutamist kuue kuu jooksul piiratud kontorivõrguga. Pärast 6 kuu möödumist € päevast organiseerib kroonide vahetuse eurodeks ka Eesti Pank – tähtajalt, keskkursiga (15,6466) ja piiramatuse koguses.

Kuidas toimub hindade ja muude summade ümberarvestamine ja ümardamine eurole üleminekul?

Krooni ümberarvestamine euroks toimub ametliku keskkursi (15,6466) alusel. Kroonides olev summa jagatakse 15,6466 ning vastav tulem ümardatakse järgmiste reeglite alusel. Saadud tulem ümardatakse 1 sendi täpsusega kolmanda koha alusel pärast koma.

Kas pärast eurole üleminekut peab kaupade ja teenuste ostmiseks sõlmitud lepingud ümber vormistama?

Lepingu tingimusi euro tulek ei mõjuta: kõik võetud kohustused jäävad kehtima ning lepinguid on endiselt võimalik muuta vaid poolte kokkuleppel. Seega pole vajadust kehtivaid lepinguid ümber vormistada. Summad arvutatakse ümber vastavalt ametlikele ümardamisreeglitele.

Mis on Ausa Hinnastamise Kokkulepe?

Ausa Hinnastamise Kokkulepe on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja eestvedamisel ja koostöös teiste ettevõtlusorganisatsioonide ja Tarbija-

kaitseametiga väljatöötatud kokkuleppe, millega kõik teenuste ja kaupade pakkujad saavad vabatahtlikkuse alusel liituda. Liitumisel võetakse endale kohustus mitte tõsta põhjendamatult hindu euro kasutuselevõtmise protsessi ära kasutades. Kokkuleppega liitunud on õigus kasutada oma müügikohas ja mujal kaupade ja teenuste pakkimisel (nt veebilehel) logo sõnumiga „€ hinda ei tõsta”.

Millistes riikides kehtib euro seadusliku maksevahendina?

Eurot kasutavad riigid: Belgia, Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Austria, Portugal, Soome, Küpros, Malta, Sloveenia ja Slovakkia. Euroopa riigid, kus kasutatakse eurot: Monaco, San Marino ja Vatikani Linnriik, Andorra, Montenegro ja Kosovo

Missugused on olulisemad õigusaktid, kontaktid ja interneti leheküljed seoses eurole üleminekul?

- Euroveeb: <http://Euro.eesti.ee>
- Rahandusministeeriumi euroalane info: www.fin.ee/euro
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium euroalane info: www.mkm.ee/eurole-uleminek-kaubanduses
- Ausa Hinnastamise Kokkulepe: <https://ahk.eesti.ee>
- Euro kasutuselevõtmise seadus (jõustub 01.01.2011): www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13340330
- Kaupade ja teenuste hindade näitamine – majandus- ja kommunikatsiooni ministri 14. aprilli 2004. aasta määrus nr 76 „Kauba ja teenuse hinna avaldamise nõuded”: www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13324421

Äridelegatsioon Peterburi

28.–30. oktoobril

28.–30. oktoobril toimuvad järjekordsed Tallinna kohtumised Peterburis, seekord juba kümnendat korda. Traditsiooniliste Tallinna kohtumiste raames Peterburis toimuvad e-teenuste alane seminar, äriseminar, Tallinn – Euroopa Kultuuripealinn 2011 teemaline presentatsioon ja mitmekülgne kultuuriprogramm.

Äridelegatsiooniga on oodatud liituma Tallinna ja kogu Eesti ettevõtjad, kellel juba on ärisidemed Peterburi ettevõtjatega, kes soovivad sidemeid luua või on huvitatud tutvumisest ettevõtluse arendamise võimalustega Peterburis.

Reedel, 29. oktoobril toimub Tallinna ja Peterburi ettevõtjate ühine äriseminar, kus tutvustatakse mõlema linna ettevõtluskeskkonda, kuulatakse ettekandeid ettevõtjatele huvipakkuvatel teemadel ning arutletakse ärisidemete tihendamise võimaluste üle. Seejärel toimuvad kontaktkohtumised Peterburi ettevõtjatega vastavalt teie poolt esitatud soovidele.

Neljapäev, 28. oktoober

- 6.45 Ettevõtjate ja linna delegatsiooni väljasõit Tallinnast
- 18.30 Tallinna fotonäituse „Kakskümmend aastat hiljem” avamine Kapella näitusesaalis
- 19.00 Tallinna kohtumised Peterburis avamine, Hortus Musicuse kontsert kahes osas Tallinna ja Peterburi ametlik vastuvõtt

Reede, 29. oktoober

- 10.00 Äriseminar hotellis Ambassador koos kerge lõunaga Ettevõtjate kontaktkohtumised
- 18.00 Laevasõit Neeval, Peterburi linna vastuvõtt

Laupäev, 30. oktoober

- 11.00 Eesti etnograafiapäeva avamine Etnograafiamuuseumis
- 11.30 Väljasõit Kroonlinna Kohtumine Kroonlinna Administratsiooni esindajatega, ekskursioon, lõuna
- 22.00 Orienteeruv saabumine Tallinna

Paketi hind 7990 krooni/ 510,65 eurot. Hind sisaldab viisat, transporti bussiga Tallinn–Peterburg–Tallinn ja programmijärgset transporti Peterburis, 2 ööd majutust hotellis Ambassador (4*), osalemist Tallinna kohtumised Peterburis avakontserdil ja sellele järgneval mõlema linna ühisel vastuvõtul (kuhu on etteatamisega võimalik kutsuda ka oma Peterburi partnereid äriseminaril), soovi korral kontaktkohtumisi, õhtust laevasõitu Neeval koos Peterburi linna vastuvõtuga, Kroonlinna külastust ja toitlustamist programmi raames. Hinnale lisandub käibemaks.

Lisainfo ja registreerimine:

PRIIT RAAMAT • Tel: 604 0081 • E-post: priit@koda.ee

Kontaktkohtumised AgroMatch ja firmakülastused põllumajandusmessi Agromek 2010 raames

30. novembrist 3. detsembrini Herningis, Taanis

Eesti Kaubandus-Tööstuskodal on heameel kutsuda huvilisi külastama 1.-2. detsembrini Taanis Herningis toimuvat rahvusvahelist Põhja-maade suurimat põllumajandusmessi AgroMek ning sellega paralleelselt korraldataval kontaktkohtumistel.

30. novembrist kuni 3. detsembrini toimuv AgroMek on Põhja-Euroopa suurim põllumajandusmess. Messil on väljas uuemad energia- ja põllumajandustehnoloogiad. 2010. aastal on lisaks messil stendiga osalevate firmadega tutvumisele võimalust messikülastajatel ka omavahel kohtuda messiga paralleelselt toimuv kontaktkohtumiste üritusel AgroMatch. Lisaks saab külastada mitmeid lähedal asuvaid bioenergiaettevõtteid ja -organisatsioone.

Kuidas osaleda?

- Registreerige oma ettevõtte ürituse veebilehel (www.bioenergy-match.eu) hiljemalt 17. novembriks.
- Tutvuge teiste registreerunud osalejatega.
- Valige välja firmad/organisatsioonid, kellega soovite kohtuda ja andke oma kohtumisesoovist teada.
- Individuaalsed kohtumiste ajakavad saadetakse osalejatele ca nädal enne messi.

Igale osalejale saadetakse tema kohtumiste ajakava juba enne üritust koju kätte, et jõuaks tutvuda ettevõtete/organisatsioonidega, kes on avaldanud soovi kohtuda, ja et saaks ennast kohtumisteks ette valmistada.

AgroMatch kontaktkohtumisteüritusel osalemine on tasuta. Osaleja kanda jäävad lähetuskulud (transport Herningisse, majutus, päevarahad jmt). Kasutage suurepäraselt võimalust tutvustada oma ettevõtet, tooteid ja tegemisi ning luua uusi kontakte Herningis!

Lisainfo ja registreerimine:

KRISTY TÄTTAR

Tel: 604 0093 • E-post: kristy@koda.ee
www.bioenergy-match.eu

Kontaktkohtumised säästliku ehitusega tegelevatele ettevõtjatele ja organisatsioonidele

23.-24. novembril Västerås, Rootsis

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda kutsub Eesti firmasid ja organisatsioone osalema kontaktkohtumisteüritusel „Säästlik ehitus“ (*Sustainable Construction*), mida korraldatakse Rootsi rahvusliku algatuse Wooden Cities 2012 (www.trastad2012.se) raames 23. ja 24. novembril käesoleval aastal Rootsi linnas Västerås.

Kontaktkohtumisteüritus Säästlik ehitus pakub võimalust rahvusvaheliste koostööpartnerite leidmiseks järgmiste sektorite esindajatele:

- kütte-, jahutus- ja ventilatsioonüsteemid,
- ehitusmaterjalid ja poolfabrikaadid,
- säästlik energia,
- ehituse automatiseerimine,
- jäätmekäitlus ja taaskasutus,
- muu ehitussektoriga seonduv

Lisaks saab osaleda mitmetel seminaridel ja töötubades. Kohale oodatakse ligi 120 firmat ja organisatsiooni 11 Euroopa riigist; lisaks Eestile on esindatud veel Austria, Bulgaaria, Hispaania, Itaalia, Kreeka, Malta, Norra, Poola, Rootsi ja Suurbritannia. Kontaktkohtumiste päeva veebileheküljel www.net4biz.se avaldatakse kõikide osalevate firmade tutvustused (tutvustused lisatakse jooksvalt ettevõtete registreerumise järjekorras) ja sellel avatud tööriista Matchmaking abil on võimalik huvipakkuvad firmad välja valida ja individuaalsed kohtumised juba ette kokku leppida.

Kontaktkohtumised toimuvad Euroopa Komisjoni poolt rahastatava projekti Net 4Biz raames ja on tasuta. Osalemisepakett sisaldab ettevõtte tutvustuse kataloogi lisamist, CD/paberkataloogi, individuaalsete kontaktkohtumiste organiseerimist, vajadusel tõlketeenuse korraldamist, lõunasööki kahel ürituse päeval, õhtusööki esimese päeva õhtul (osalemistasu igale järgmisele osalejale samast firmast on 175 eurot). Osaleja(te) kanda jäävad lähetuskulud (sh transport, majutus, päevarahad jmt).

Oma osalemissoovist saab märku anda täites ära Firma profiil – registreerimisleht (<http://www.koda.ee/failid/CompanyProfile.doc>) ja saates see e-postiaadressile kristy@koda.ee või faksile 604 0061. Palume huvist teada anda hiljemalt 29. oktoobriks. Soovi korral saame aidata hotelli broneerimisel ja lennupiletite organiseerimisel.

Lisainfo ja registreerimine:

KRISTY TÄTTAR • Tel: 604 0093 • E-post: kristy@koda.ee

Ekspordi Akadeemia SEMINARID 2010/2011

EKSPORDI AKADEEMIA

Välisurgudele minnes tuleb ettevõtte juhil leida lahendusi uute väljakutsetele. Eri turud nõuavad eri lahendusi. Ekspordi Akadeemia seminarisari on koostatud eesmärgiga et ettevõtte juhatavad isikud saaksid teadmisi, inspiratsiooni ja ideid enda tegevuse konkurentsivõimet arendada. Valgustame võtmetegevusi rahvusvahelistumise perspektiivist kõrgetasemeliste lektorite juhendamisel. Lektoreid on kutsutud nii välismaalt kui Eestist. Kõik on oma valdkonna tunnustatud autoriteedid, mitte ainult teoorias vaid ka praktikas.

KESKASTMEJUHTIDELE JA TIPPUHTIDELE KOOS:

EDUKAS JA EFEKTIIVNE MAINEKUJUNDUS (27. oktoober)
Väga sageli on peale füüsilise, intellektuaalse, inim- ja finantsressursside üheks tähtsamaks ressursiks ettevõtte MAINE. Tony Apéria on selle ala üks tippspetsialistidest maailmas. Lektorid: Tony Apéria*, Juhan Bernadt. Hind: 800 krooni/51,13 eurot (hinnale lisandub käibemaks).

TRENDID (23. november)

Sa kulutad 12% oma ajast, ehk 1 tund igast 8-tunnisest tööpäevast mõeldes tulevikule. Miks mitte kasutada seda tundi konstruktiivselt? Lektor: Magnus Lindkvist* on Rootsi päritolu tunnustatud futuroloog ja trendide ning *Business Intelligence* lektor. Magnus on raamatu „Everything we know is wrong. The trendspotters handbook“ autor. Aastal 2009 valiti ta Rootsi aasta parimaks äriteemadel esinejaks. Hind 800 krooni/51,13 eurot (lisandub käibemaks).

INNOVAATILISED VÕIMALUSED KULUDE OPTIMEERIMISEKS (8. detsember)

Kulude osas on üks tähtsamaid teemasid tänases majandusolukorras kulude vähendamine. Kuidas optimeerida oma protsesse ja väärtusahelat, et minimeerida kulusid? Lektorid: Jaan Uustalu (Wahlquist), Raidla Lejins ja Norcous esindaja (esineja kinnitamisel), Jakob Saks, Juhan Bernadt. Hind: 300 krooni/19,17 eurot (hinnale lisandub käibemaks).

KESKASTMEJUHTIDELE:

EFEKTIIVSE KOOSTÖÖ KASUMLIKKUS (11. november)
Kuidas koostööd arendada, kuidas olla võrgustikus oluline osapool, kuidas võrgustikke toita? Kuidas toimivad erinevad võrgustike vormid, näiteks klastrid? Mis on oluline ühe klatri rajamise ja selles osalemise juures? Lektorid: Erik M. Bush, Toomas Kuuda, Ott Lumi, Andreas Kaju, Mait Palts, Jakob Saks. Hind: 300 krooni/ 19,17 eurot (hinnale lisandub käibemaks).

SEMINARID TIPPUHTIDELE:

EFEKTIIVSE KOOSTÖÖ KASUMLIKKUS (10. november)
Tänapäeval on praktiliselt võimatu ühtegi äri teha isoleeritult. Partneritel võib olla teie ärimudelil oluline roll — nad võivad teostada võtmetegevusi teie eest või siis panustada võtmeressurssidesse. Lektorid: Erik M. Bush, Toomas Kuuda, Ott Lumi, Andreas Kaju, Jakob Saks. Hind: 300 krooni/19,17 eurot (hinnale lisandub käibemaks).

ÕPPEVISIIDID:

Õppepäev Tallinnas — 15. veebruar 2011
Õppevisiit Soome — 2.-3. veebruar 2011
Õppevisiit Rootsi — 2.-3. märts 2011
Õppevisiit Eestis — 16.-17. märts 2011

Visiitide käigus tutvume erinevate organisatsioonidega, kes toetavad eksporti ning külastame edukaid eksportijaid, analüüsime nende tegevust. Täpse koostööprogrammiga saate tutvuda Koja kodulehel: www.koda.ee.

Info ja registreerimine:

EVA MARAN

Tel: 604 0083 · E-post: eva@koda.ee

PRIIT RAAMAT

Tel: 604 0081 · E-post: priit@koda.ee

www.koda.ee

* loeng on ingliskeelne

Ekspordi Akadeemia korraldamist
kaasrahastatakse
Euroopa Liidu Sotsiaalfondist

EAS
Enterprise Estonia

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Liitu noorte ettevõtlikkust edendavate ettevõtmistega!

Eesti Energia, Sihtasutus Entrum ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoda kutsuvad ettevõtteid ja organisatsioone liituma noorte ettevõtlikkuse arenguprogrammiga Entrum, et aidata kaasa noorte ettevõtlikkuse toetamisele. Mentorina saad osaleda meistriklasse läbiviimisel ja noorte projektide juhendamisel. Eesti Energia lähtub programmi eestvedajana Eesti Kaubandus-Tööstuskoda juures tegutseva Ettevõtlusõppe Mõttekoja veendumusest, et ühiskond kestab ja areneb tänu inimestele, kes julgevad unistada ning tahavad ja suudavad oma ideid tegudeks muuta.

Esmaspäeval, 25. oktoobril 2010 stardib Ida-Virumaal noorte ettevõtlikkuse arendamisele suunatud programm Entrum. Programm õpetab noortele aktiivses ja kaasahaaravas vormis, kuidas olla elus ettevõtlik ja aktiivne, loob võimalusi viie erineva valdkonna huvitavamate ja edukamate ettevõtete "köögiga" tutvumiseks ja nende käivitajatega kontaktide loomiseks. Lisaks saavad noored tuge oma esimese ettevõtliku idee leidmisel ja elluviimisel.

Entrum programm keskendub esimesel tegevusaastal Ida-Virumaa noortele ja osalema oodatakse üle 500 noore vanuses 15-17 aastat. Järgnevatel aastatel on kavas tegevustega laieneda üle Eesti. Programmi patroonid on olümpiavõitja Gerd Kanter, režissöör Ilmar Raag, TallinnMusicWeek korraldaja Helen Sildna, AveNue solist Vladimir Tšerdakov, laulja Tanja Mihhailova.

Programm koosneb igakuistest ettevõtlikkuse sessioonidest. Sessioonid toimuvad nädalavahetustel või koolivaheajal. Kõik sessioonid toimuvad sünkroontõlkega. Programmi raames toimub noorte ettevõtlikkusprojektide konkurss, mis lõpeb parimate projektide väljakuulutamise 18. mail 2011 Jõhvi Kontserdimajas.

25.10.2010 • Avasessioon Haridusfestivali raames „Julge unistada!”, Jõhvi
 13.11.2010 • Ettevõtlikkuse sessioon 2 „Õpi seadma eesmärke!”, Jõhvi
 04.12.2010 • Ettevõtlikkuse sessioon 3 „Julge algatada!”, Narva
 15.01.2011 • Ettevõtlikkuse sessioon 4 „Õpi otsustama!”, Kohtla-Järve
 26.02.2011 • Ettevõtlikkuse sessioon 5 „Julge vastutada!”, Jõhvi
 23.03.2011 • Ettevõtlikkuse sessioon 6 „Tee koostööd!”, Kohtla-Järve
 30.04.2011 • Ettevõtlikkuse sessioon 7 „Julge võtta risk!”, Jõhvi
 07.05.2011 • Ettevõtlikkuse sessioon 8 „Ole õnnelik!”, Narva
 18.05.2011 • Parima ettevõtlikkusprojekti väljakuulutamine, Jõhvi

Kutsume kõiki ettevõtteid aktiivselt osalema!

Kaasa löömiseks on erinevad võimalusi:

- osalemine Entrum programmis põhimentorina programmi õppesessioonide läbiviimisel;
- osalemine Entrum programmis külalistentorina noorte projektide juhendamisel;
- oma ettevõtte elukäigu tutvustamine noortele Entrum ettevõtlikkuse laborite meistriklasse raames;
- noorte projektide konkursi žürii töös osalemine.

Kaasalöömine programmis tuleb Teile mitmekordse kasumina tagasi:

- võimalus kaasa aidata noorte ettevõtjate põlvkonna kasvatamisel;
- võimalus olla nähtav Entrum koduleheküljel, materjalides ja turundustegevuses, sh Entrum ajalehes, sotsiaalmeedia kanalites (Facebook, V Kontakte, YouTube), reklaamklipis, Entrum TV reportaažides, sessioonide visuaalsetel reklaam-materjalidel ning Entrum noorteprojektide konkursi raames;
- võimalus kasutada Entrum partneri staatust oma kommunikatsioonitegevuses;
- võimalus tutvustada ennast mentorlustegevuse ja meistriklasse läbiviimise kaudu noortele;
- saada uusi kontakte suheldes teiste Entrum partneritega.

Lisainfo: Darja Saar, SA Entrum

Tel: 5565 6392 • E-post: info@entrum.ee

www.entrum.ee • Facebook: Noorteprogramm Entrum

PROGRAMMI PARTNERID: Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Loov Eesti, Ida-Viru Maavalitsus, Ida-Virumaa kohalikud omavalitsused, Narva Muuseum, Ida-Virumaa noortekeskused, Ida-Virumaa noorte info- ja nõustamiskeskus, Ida-Virumaa Ettevõtluskeskus, Tartu Ülikooli Narva Kolledž, TTÜ Virumaa Kolledž, Ida-Virumaa Ettevõtluskeskus, Noorteprogramm Junior Achievement, Noorte personaalse nõustamise ja karjääri planeerimise programm minule.ee.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on juba 15 korda välja andnud praktilist ja kasulikku raamatut **Estonian Export Directory**

See on ettevõtjate töövahend, mis aitab Eesti firmadel oma kaupu ja teenuseid välis-turgudele viia ja mujalt maailmast partnereid leida. Mahukas väljaanne tutvustab Eestit mujal maailmas, sest lisaks ettevõtete kataloogile sisaldab see ka üldinfot Eesti majanduse kohta, statistikat ning huvitavat ja kasulikku materjali neile, kes soovivad Eestis ettevõtlust alustada. Kogu see teave on raamatus nii inglise, saksa kui ka prantsuse keeles.

Väljaanne on saadaval ka CD-l ning veebiaadressil: www.estonianexport.ee. Küsi tasuta raamatut ja CD-d Eesti Kaubandus-Tööstuskodast telefonil 604 0060 või e-postiaadressil koda@koda.ee.

Kasuta võimalust leida uusi turge, kontakte ja partnereid ning avalda väljaandes oma ettevõtte andmed! 2011. aasta väljaande koostamist viiakse läbi 2010. aasta septembrist detsembrini.

Küsi infot reklaami ja andmete avaldamise kohta Kaubanduskoja koostööpartnerilt: Ekspresskataloogide AS
Tel: 626 6910

Lisainfo väljaande kohta: Piret Salmistu
Tel: 604 0060
E-post: piret@koda.ee

Koostööpakkumised:

- Rootsi ettevõtte pakub end edasimüüjaks kondiitritoodete ja maiustuste tootjatele, kes soovivad siseneda Rootsi turul suurtesse kaubanduskettidesse. Ettevõtte otsib ka kontakte toidupakendamisfirmadega. **Kood 2010-10-05-002**
- Inglise ettevõtte otsib puubriekti, tulehakatuse ja puukoorega varustajat. **Kood 2010-09-30-049**
- Hollandi ettevõtte otsib Eestist allhankena kokku-lahti monteeritavate puumajade tootjaid ning soodsa hinnaga erineva mööbli tootjaid. **Kood 2010-10-11-001.1**
- Prantsuse liha- ja kala hulgi-firma otsib linnuliha ja kalatoodetega varustajat, kes soovib hakata oma tooteid Prantsusmaal turustama. **Kood 2010-09-30-045**
- Türgi kohalik rõiva jaemüügi-kett, mis müüb meeste ning naiste rõivaid, otsib oma kaubavaliku täiendamiseks uusi kontakte rõivatootjatega. **Kood 2010-10-04-007**
- Rootsi puidust abivahendite tootja otsib Eestist allhankes korras tootjat spetsiaalsele männipuidust abivahendile, mille abil saab tõsta voodeid, toole ja laudu vanemate ning puudega inimeste jaoks. **Kood 2010-09-24-012**
- Itaalia tomatite kasvataja ning töötaja otsib edasimüüjat. **Kood 2010-10-05-014**
- Inglise kvaliteetsete hermeetikute, liimide jm ehituskeemia tootja otsib ehitusmaterjalidega tegelevat edasimüüjat Eestis. **Kood 2010-10-05-054**
- Leedu biohüüme tootja otsib edasimüüjat. **Kood 2010-10-04-037**
- Poola põllumajandustoodete vahendaja otsib varustajaid järgmistele tootegruppidele: seemned, väetised, pestitsiidid jm taime kasvu stimuleerivad tooted, pH-reguleerivad ained, pH-meetrid ja hügromeetrid, et hakata neid tooteid Poolas turustama. **Kood 2010-09-28-013**
- Türgi kasvuhuone metallkarkaside, piirete, rennide jm tootja otsib edasimüüjat ning pakub end kokkusobivate toodete vahendajaks Türgis. **Kood 2010-10-04-010**
- Inglise innovaatilisest materjalist vastupidavate riidepuude (nii tavarõivastele kui ka suurematele toodetele - rätikud, tekid jm) tootja otsib edasimüüjat. **Kood 2010-10-03-001**
- Itaalia piduridetailide tootja (ingl k *production of innovative organic brake-blocks and synthetic brake-pads*) otsib edasimüüjat. **Kood 2010-09-30-021**
- Kirde-Saksamaa masinaehitus-firma, mis toodab toiduainete tööstusele suunatud masinaid, pakub hotellidele, restoranidele, pubidele, turismitaludele mini-õlletehast, millega saab kohepeal oma õlut valmistada ning otsib allhanke võimalusi. **Kood 2010-09-30-011**
- Itaalia taastuvenergiafirma otsib masinatega ja toormega varustajaid nii päikese-, hüdrokui biomassienergia valdkonnaga seonduvalt. **Kood 2010-09-29-026**
- Itaalia käsitööna valmistatud lambanahast kinnaste tootja otsib edasimüüjat. **Kood 2010-09-28-011**
- Korea tolmukoguja tootja otsib Euroopas edasimüüjat, kes suudab pakkuda ka järelhooldusteenust. **Kood 2010-08-24-001**

Täpsem info:
ANNIKA METSALA
 Tel: 604 0091
 E-post: annika.metsala@koda.ee

Riigihanketeated:

SOOME

- Erinevate ehitusmaterjalide hange. Tähtaeg 22.11.2010. Pakkumiste esitamise rootsi ja soome keeles. **Kood 3365**
- Tervishoiuvaldkonna trükiteenuste hange (neljapäevilised trükised). Tähtaeg 17.11.2010. **Kood 3366**
- Erinevate kivitoodete hange (sh graanulid, puru, kivipulber, veerised, kruus, murtud ja purustatud kivid, kivisegu, liivakruusasegu jt killustikud). Tähtaeg 17.11.2010. **Kood 3367**
- Puidu ja teiste energijäätmete töötlemisseadmete hange. Tähtaeg 22.11.2010. **Kood 3368**
- Uurimis- ja arendusteenuste hange (täpsem kirjeldus: Tekes keskkonna rakendus- ja analüüsiteenuste tellimine). Tähtaeg 15.11.2010. **Kood 3369**
- Polüeteenist jäätmepuuri- ja prügi-kottide hange. Tähtaeg on 17.11.2010. **Kood 3370**
- Pehme-paberitoodete hange (sh tualett-paber, taskurätikud, käterätikud ja salvrätikud). Tähtaeg 11.11.2010. **Kood 3371**
- Kooli põrandakatte paigaldamisteenused (originaalkeeles: *lattiainnoittetyö akryylimassasta tehtynä materiaalieneen*). Tähtaeg 28.10.2010. **Kood 3372**
- Eelteade (avaldatud 30.09.2010). Kontori ja koolimööbli hange (originaalkeeles: *toimisto-, ope-tus-, kokous-, ruokailu- ja aulatiilojen kalusteet/ ensikalustus, sekä niihin liittyvät palvelut*). **Kood 3373**

EESTI

- Raudteeliinide Keila-Paldiski, Vasalemma-Tallinn ja Klooga-Klooga-Ranna kontaktvõrgu projekteerimine ja ehitamine. Tähtaeg 12.01.2011. **Kood 3374**

- Nõmme tänavate aastaringne hooldus perioodil 2011-2013. Tähtaeg 07.12.2010. **Kood 3375**
- Metsateede lumetõrje 2011-2014 (riigimetsades). Tähtaeg 02.12.2010. **Kood 3376**
- Ülikooli aknakatete ostmise koos paigaldusega. Tähtaeg on 25.11.2010. **Kood 3377**

LÄTI

- Tehaseehituse projekteerimisteenused. Tähtaeg 30.11.2010. **Kood 3378**
- „Fortum Jelgava” hangib torustikku. Tähtaeg 22.11.2010. **Kood 3379**
- Hangitakse sõiduaautosid (originaalkeeles: *vieglo pasažieru automobiļu noma*). Tähtaeg on 15.11.2010. **Kood 3380**
- Kliimaseadmete jt elektriseadmete hange koos paigaldustöödega. Tähtaeg 22.11.2010. **Kood 3381**
- Hangitakse sülearvuteid, laserprintereid, värvikassette laserprinteritele/faksimasinatele. 15.11.2010. **Kood 3382**

GRUUSIA

- Koolide remonditööde ja küttesüsteemi ehitamise hange. Tähtaeg 26.10.2010. **Kood 3383**

Täpsem info:
LEA AASAMAA
 Tel: 604 0090
 E-post: lea@koda.ee

Vaata kõiki kehtivaid hanketeateid Koja veebilehel www.koda.ee ▶ teenused ▶ valik riigihanketeateid.

Tallinn ja Harjumaa	ALFRED & PARTNERS OÜ	www.estelon.com	5625 4077	Kõlarite tootmine.
	BALTFER CO OÜ	www.baltfer.ee	634 5353	Vanametalli ning värviliste ja mustmetallide ning nende sulamise jäätmete kokkuost, töötlemine ja realiseerimine.
	BALTIC PROMOTIONS OÜ	www.baltic-promotions.com	641 2030	Promotsiooni ja jaeturunduse teenuste pakkumine ning erinevate turundusürituste ja tervikkampaaniate korraldamine. Müügi-, esindus- ja kaubapaigutuse teenus.
	CRIMSON PLUSS OÜ	www.crimsonpluss.ee	503 1363	Naftaterminalide puhastamine.
	CRYSTALSOL OÜ	www.crystalsol.com	636 7308	Teadus- ja arengutegevus muude loodus- ja tehnikateaduste vallas.
	EESTI LAINE OÜ		55930128	Käsitsi kootud rõivad lastele, naistele, meestele ja rahvariided.
	GLASSHOUSE OÜ	www.glasshouse.ee	641 8047	Karastatud klaasist sauna-, duši- siseuste ja dušiseinte valmistamine.
	HANSA KONVERENTSID OÜ	www.hansakonverentsid.ee	682 5519	Avalike koostiste, konverentside, seminaride ja sisekoostiste korraldamine. Kliendiürituste korraldamine.
	JT AMALE FISH OÜ		5646 6063	Külmutatud kala ja kalakonservide hulgimüük.
	KM IDEAS OÜ		5622 6225	Moedisain, moedisaini tootmine, moeshowde korraldamine, turundus ja üritusturundus.
	KRAH PIPES OÜ	www.krah-pipes.ee		Plasttoodete hulgimüük. Plastplaatide, -lehtede, -torude ja -profiilide tootmine.
	MORRIGAN OÜ	www.morrigan.ee	5326 9452	Ehitusmaterjalide isolatsioon ja profileeritud/impregneeritud hõõvel- ning sae- materjal), puitmoodulmajade, -aiamööbli ja -majade vahendamine. Ehitusalane konsultatsioon, tööjõuarendi vahendus, küttepude vahendus.
	NV TRADE OÜ	www.nv.ee	676 8053	Spetsialiseeritud hulgimüük. Turu-uuringud. Tehniline nõustamine.
	RIGUAL OÜ	www.rigual.ee	605 6222	Puu- ja juurvilja hulgimüük.
	SKP MEDIA OÜ	www.kompravda.eu	668 8903	Raamatute ja ajalehtede kirjastamine.
TAARARING OÜ	www.taararing.ee	516 6899	Panditaara kogumine, pakendijäätmete (kile, plast, papp) kogumine. Plastihase rajamine.	
VISITRET DISPLAYS OÜ	www.visitret.com	5006 4230	Ekraanitehnoloogiate arendus, komponentide tootmine ja müük. Fluorpolümeeride pindade katmisega seotud rakendused.	
Ida-Virumaa	ALFATOM EHITUS AS	www.alfatom.ee	356 6470	Küttesüsteemide, soojatrosside, katlamajade projekteerimine, ehitus ja hooldus.
	EVAIL OIL OÜ	www.evailoil.ee	392 4333	Kütuse hulgimüük, jaemuük. Määrdeainete müük. Transporditeenused, sõiduki tehnohooldus ja remont. Ruumide rendile andmine.
	PETS PLANET OÜ	www.petsplanet.ee	357 0466	Veterinaaria. Jae- ja internetikaubandus lemmikloomatarvetega.
Jõgevamaa	PINGELANG OÜ	www.pingelang.ee	506 1684	Tööstusautomaatika projekteerimine, ehitus PLC-de programmeerimine, seadmete häälestus ja hooldus. Elektripaigaldiste projekteerimine, ehitus ja käit.
Põlvamaa	ARS DELECTATIO OÜ	www.arsdelectatio.com	525 7645	Toidukaupade, jookide, tubakatoodete jm kaupade vahendamine.
Raplamaa	EESTI TÕULOOMAKASVATAJATE ÜHISTU TuÜ	www.etky.ee	489 0681	Tõuaretus ja kõik sellega seonduv tegevus (sh kaubandus ja nõustamine), aretusprogrammide ja -projektide koostamine ning realiseerimine, tõuraamatute pidamine ja tõutunnistuste väljastamine, tõuloomade näituste ja oksjonite korraldamine.
Saaremaa	AGOLA-S OÜ	www.tehumardi.ee	510 5150	Tehumardi puhkekeskus. Kämping.
Tartumaa	AED JA MURU OÜ		502 0195	Muruseemnete kasvatamine, pakendamine ja hulgimüük. Seemnete ja seemnetarvikute jaemuük. Kõogivilja- ja lilletaimede kasvatus. metsamarjade eksport.

Liikmelt liikmele:

Teil on võimalus leida koostööpartnereid ning uusi kliente teiste Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmete hulgast, samuti saate soovi korral teha liikmesettevõtetele oma toodete või teenuste sooduspakkumisi. Huvi korral palun saatke oma koostöösoov või sooduspakkumine e-postiaadressile kadri@koda.ee. Koostöösoov või sooduspakkumine peab sisaldama järgmisi andmeid: sooduspakkumist/koostöösoovi, tegevusvaldkonda, firma nime, kontaktandmeid, aadressi, telefoninumbrit, e-postiaadressi, kontaktisiku andmeid ning pakkumise kehtivusaega. Sooduspakkumise tingimuseks on selle kehtimine kõigile Kaubanduskoja liikmetele. NB! Avaldame ainult Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmete pakkumisi. Lugege koostööpakkumisi nüüd ka Kaubanduskoja veebilehel [Teenused - Koostööpakkumised ja info - Liikmelt liikmele aadressil http://www.koda.ee/?id=46026](http://www.koda.ee/?id=46026).

AS EESTI VANGLATÖÖSTUS

Pakume EL Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava projekti „Kvalifitseeritud töajõud – turvalisem ühiskond” raames palgatoetust ja tootmisruume ettevõtjatele, kes võtavad tööle kinnipeetavaid. Kinnipeetavate töajõu kasutamise eelised: pidev kindel töajõud; madalad palgakulud; palgatoetus kinnipeetava poole töötasu ulatuses ja transpordikulude hüvitamine EL ESF vahenditest, madalad maksukulud (kinnipeetavate töötasu ei maksustata sotsiaalmaksuga); võimalus kaasa aidata turvalisema ühiskonna loomisele. Projekti üldeesmärk on tõhustada kinnipeetavate võimalusi omandada vangistuses kvalifitseeritud tööoskuseid, pakkudes neile töökohtadele väljajõuet vanglates ja parandades nende juurdepääsu töökohtadele Murru, Tartu ja Viru vangla piirkonnas asuvates ettevõtetes.

Lisainfo: Marje Pihl • www.evt.ee

Tel: 677 6700, 503 0209 • E-post: kontakt@evt.ee

COLLIERS INTERNATIONAL ADVISORS OÜ

Pakume Teile äri edaspidiste edukate otsuste langetamise abimeheks Colliers International Advisors OÜ poolt 2010. aasta septembri lõpu andmete seisuga koostatud ingliskeelset „Harjumaa tööstuspindade analüüs

ja prognoos kinnisvara vaatenurgast”. Töös käsitleme Eesti majanduse väljavaateid ja toome esile olulisemad makromajanduslikud indikaatorid, mis annavad olulisema sisendi tööstuspindade ehitamiseks arendajatele ja tootjatele. Toome välja ajaloolised võrdused Harjumaa eri valdade tööstuskinnisvara arengu, maa hindade ja hilisemate väärtuse osas. Esitatud on Colliersi poolne arvamus tööstuspindade arengu kohta järgmise kolme aasta jooksul. „Harjumaa tööstuspindade analüüs ja prognoos kinnisvara vaatenurgast” koosseisu kuuluvad koondtabelid, graafikud, 33-leheküljeline ingliskeelne raport.

Ühendades Colliersi laialdase kogemuse globaalsel ja regionaalsel tasemel on meie eesmärk pakkuda parima kvaliteediga professionaalseid teenuseid, mis vastavad Teie nõudmistele ja vajadustele. Samuti oleme Teie käsutuses, kui vajate kinnisvaraala investeeeringute nõustamist nii müügi kui ostu osas, kinnisvarahindamisi kui ka lihtsalt kinnisvara turuanalüüsi, samuti kinnisvaraala maaklerteenust. Töö hind 25 035 krooni / 1600 eurot. Koja liikmetele pakume hinnasoodustust 20%.

Lisainfo: Avo Rõõmussaar

E-post: a.roomussaar@colliers.ee • Tel: 616 0777, 527 9638
www.colliers.ee

Lisainfo: KADRI LIIMAL • Tel: 523 6146 • E-post: kadri@koda.ee

Kaubanduskoda

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda • Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn

Tel: 604 0060 • Faks: 604 0061 • E-post: koda@koda.ee • www.koda.ee

Teenuste osakond

Tel: 604 0077 • konsultatsioon • päritolusertifikaadid • ATA-Carnet • tollikonsultatsioonid

Tel: 604 0080 • äridelegatsioonid • messid • kontaktpäevad

Tel: 604 0082 • koostööpakkumised

Politiikakujundamise- ja õigusosakond

Tel: 604 0060 • konsultatsioon • majanduspoliitiline tegevus

Turundus- ja liikmesuhete osakond

Tel: 604 0089 • liikmeks astumine • Tel: 604 0086 • liikmesuhted

Tel: 604 0088 • avalikud suhted

Teataja toimetis • toimetaja Kadri Liimal • Tel: 604 0085 • E-post: kadri@koda.ee

Raamatupidamine

Tel: 604 0067

Kaubanduskoja Tartu esindus

Pikk tn 14, 51013 Tartu • Tel: 744 2196

Kaubanduskoja Pärnu esindus

Ringi 35, 80010 Pärnu • Tel: 443 0989

Kaubanduskoja Kuressaare esindus

Tallinna 16, 93811 Kuressaare • Tel: 452 4757

Kaubanduskoja Jõhvi esindus

Pargi 27-203, 41537 Jõhvi • Tel: 337 4950

Ekspordööride koolitused 2010–2011

Ärihooajal 2010–2011 jätkab Kaubanduskoda juba heaks tavaks kujunenud ekspordivaldkonna koolituste korraldamist. Ajavahemikus september 2010 kuni juuni 2011 viiakse läbi koolitusprojekt „Ekspordivaldkonna koolitused 2010”. Ekspordivaldkonna koolitused on suunatud väikese ja keskmise suurusega tegutsevatele ekspordööridele. Koolitusteemasid on neli, millest mahukaim on kolmepäevane Ekspordiplaani koostamise koolitus. Osalejatele jagavad teadmisi kogemustega lektorid: Juhan Bernadt, Yrjö Ojasaar ja Jakob Saks. Kaasatud on praktikud ettevõtetest.

- **Juhan Bernadt** on ligi 30 aastat tegele- nud rahvusvahelise müügi-, turunduse- ja brändijuhtimisega nii suurettvõtetes kui väiksemates arenevates ettevõtetes üle maa- ilma. Viiaastel aastatel on ta tegele- nud ette- võtete konsulteerimisega ning ekspordi- ja turunduskoolituste läbiviimisega Eestis.

- **Yrjö Ojasaar** omandas õigusalase hariduse Ameerika Ühendriikides, kus praktiseeris advokaadina ning seejärel tehnoloogia- ettevõttes partnerina. Tema tänane tegevus on seotud ettevõtetele era- ja riikliku riski- kapitali kaasamise, rahvusvaheliste strateegiliste partnerite leidmise ning intellektuaalse omandi kaitsmise ja arendamisega. Hetkel töötab Yrjö Ojasaar OÜ-s Advokaadi- büroo Luiga Hääl Mody Boreniuse, kus ta nõustab innovaatilisi firmasid.

- **Jakob Saks** on pikaajalise rahvusvahelise kogemusega ekspordijuht. Lisaks on ta aastaid tegele- nud ettevõtete konsulteerimise ja koolitamisega, viinud läbi arvukaid ekspordi- ja messikoolitusi, töötubasid ning õppereise. Ta on edukalt aidanud uutele turgudele nii Eesti, Taani kui ka Hispaania ettevõtteid. Jakob Saks on koolitus- ja konsultatsiooni- firmade Talavera Consultores S.L. (Madrid) ja Vihje OÜ (Tallinn) tegevjuht ja omanik.

Lisainfo ja registreerumine:

Lidia Friedenthal • Tel 604 0077 • E-post: lidia@koda.ee

Haili Kapsi • Tel 604 0078 • E-post: haili@koda.ee

Registreerumine Kaubanduskoda kodulehe www.koda.ee kaudu.

Koolituste üks päev maksab osalejale 300 krooni/19,17 eurot (hind sisaldab käibemaksu). Osalustasu sisaldab toitlustamist ja seminarimaterjale.

„Ekspordivaldkonna koolitused 2010” sarja läbiviimist kaasrahastab Euroopa Liidu sotsiaalfond.

EKSPORDIPLAANI KOOSTAMISE KOOLITUS

Eesmärk on anda ekspordööridele teadmised ja praktilised juhised oma ettevõtte ekspordistrateegia kujundamiseks ja konkurentsivõime tõstmiseks ning ekspordiplaani iseseisvaks koostamiseks ja selle efektiivseks elluviimiseks.

Koolituse viivad läbi Juhan Bernadt ja Yrjö Ojasaar.

Tallinn • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Toom-Kooli 17) • 14., 15., 21. märts 2011 • 21., 22., 28. veebruar 2011 – vene keeles

Jõhvi • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Pargi 27) • 7., 8., 14. märts 2011 – vene keeles

Pärnu • Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž (Ringi 35) • 8., 9., 15. november 2010

Võru • Mainori Kõrgkooli Võru õppekeskus (Kreutzwaldi 34) • 17., 18., 24. jaanuar 2011

VÄLISMESSIKOOLITUS

Eesmärk on luua eeldused ettevõtete ekspordimahtude ja konkurentsivõime suurendamiseks välisurgudel läbi teadliku tegevuse messidel.

Koolituse viib läbi Jakob Saks.

Tallinn • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Toom-Kooli 17) • 17. jaanuar ja 2. mai 2011 • 4. aprill 2011 – vene keeles

Tartu • Hotell Kantri (Riia mnt 195) • 15. november 2010

Pärnu • Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž (Ringi 35) • 25. oktoober 2010

Võru • Mainori Kõrgkooli Võru õppekeskus (Kreutzwaldi 34) • 7. märts 2011

Kuressaare • Kaubanduskoda Kuressaare esindus (Tallinna 16) • 7. veebruar 2011

MÜÜGIVÕRGUKOOLITUS

Eesmärk on jagada ettevõtjatele praktilisi teadmisi, kuidas arendada ja hallata müügikanaleid sihturgudel: moodustada vajalikku kontaktvõrgustikku, arendada müügivõrku ning kuidas seda saavutada ka piiratud eelarvega.

Koolituse viib läbi Jakob Saks.

Tallinn • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Toom-Kooli 17) • 5. aprill ja 3. mai 2011

Tartu • Hotell Kantri (Riia mnt 195) • 19. jaanuar 2011

Jõhvi • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Pargi 27) • 9. veebruar 2011

Pärnu • Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž (Ringi 35) • 9. märts 2011

Võru • Mainori Kõrgkooli Võru õppekeskus (Kreutzwaldi 34) • 4. mai 2011

TURU-UURINGUTE KOOLITUS

Eesmärk anda lihtsaid, praktilisi ja reaalses elus kasutatavaid teadmisi info hankimise kohta. Aidata mõista ettevõtte infovajadusi ning anda teadmised ja oskused, kuidas piiratud eelarve puhul need vajadused rahuldada ning turu-uuringute läbiviimisega ise hakkama saada.

Koolituse viib läbi Jakob Saks.

Tallinn • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Toom-Kooli 17) • 18. jaanuar 2011

Tartu • Hotell Kantri (Riia mnt 195) • 16. november 2010

Pärnu • Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž (Ringi 35) • 26. oktoober 2010

Võru • Mainori Kõrgkooli Võru õppekeskus (Kreutzwaldi 34) • 8. märts 2011

Kuressaare • Kaubanduskoda Kuressaare esindus (Tallinna 16) • 8. veebruar 2011

Juubelipakkumine

Juba 20. aastat on Eestis pakutud maailma ühe hinnatuima kaubamärgiga sõidukite müüki ja hooldust. Tänavuse sünnipäeva tähistamiseks oleme Mercedes-Benzi laiast tootevalikust Teie jaoks kokku pannud tõeliselt ahvatlevad eripakkumised. 20 aasta pikkusest kogemusest lähtuvalt vormisime vaid 20 000 kroonisteks juubelipakettideks armastatuimate mudelite kõige atraktiivsemad disaini- ja varustuspaketid. Palju õnne uutele ja lojaalsetele Mercedese austajatele!

Head koostööd soovides,
Teie Silberauto

JUUBELIPAKETI
HIND
20 000.-

Mercedes-Benz S-klass Hinnavõit **165 508.-**
Juubelipaketi hind 20 000.-

- * Võtmeta avamis- ja käivitussüsteem "Keyless GO"
- * Täiusliku juhtimise pakett
- * Välisvalgustuspakett
- * Parkimisabipakett
- * Esiistujate meelelahutuspakett
- * Vargusvastane pakett
- * Kõvakettaga navigatsiooniseade "Comand APS"

Mercedes-Benz GLK-klass

Hinnavõit **68 164.-**
Juubelipaketi hind 20 000.-

- * Metallikvärv
- * Salongi sportpakett
- * Kroompakett
- * Parkimisabi süsteem "Parktronic"
- * Sõidutingimustega kohanduv biksenoonlaternate süsteem "ILS"
- * Vargusvastane pakett
- * Esiistmete soojendus

Mercedes-Benz M-klass

Hinnavõit **78 292.-**
Juubelipaketi hind 20 000.-

- * Disaini- ja varustuspakett "Grand Edition"
- * Kurvi suunas pöörduvad biksenoonlaternad

Mercedes-Benz C-klass

Hinnavõit **64 132.-**
Juubelipaketi hind 20 000.-

- * Metallikvärv
- * Disaini- ja varustuspakett "Avantgarde"
- * Sõidutingimustega kohanduv biksenoonlaternate süsteem "ILS"
- * Vargusvastane pakett
- * Esiistmete soojendus

Mercedes-Benz E-klass

Hinnavõit **84 772.-**
Juubelipaketi hind 20 000.-

- * Metallikvärv
- * Disaini- ja varustuspakett "Avantgarde"
- * Vargusvastane pakett
- * Aktiivne parkimisabi-süsteem "Parktronic +"
- * 3-tsooniline kliimautomaatika "Thermotronic"

Vaata kampaaniatingimusi ja laoautode pakkumisi
www.silberauto.ee/juubel

Kampaania kehtib kuni 31.12.2010

CO₂ emissioon 127-392 g/km, keskmine kütusekulu 4,8-16,5 l/100km

Mercedes-Benz

SILBERAUTO

Mercedes-Benz peaesindus Eestis AS Silberauto www.silberauto.ee: Tallinn, Järvevana tee 11, Tel 626 6000
Tartu, Ringtee 61, Tel 730 0720 Pärnu, Riia mnt 231a, Tel 445 1990 Kuressaare, Tallinna 82b, Tel 453 1592 Jõhvi, Jaama 42a, Tel 611 9733 Viljandi, Pargi 3b, Tel 435 4902 Rakvere, Haljala tee 1, Tel 660 0152 www.mercedes-benz.ee